

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἐνδέκατος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἀθήναις, πρ. 10, ἐν ταῖς ἑπερχομέναις πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίου.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6

24 Μαΐου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συγγραφέα: Ἰδὲ αὐτὸς.

Θ'

Τὰ σχέδια τῆς Λουκίας.

Τὴν ἐπαύριον αὐγὴν, ἅμα ἐξυπνήσασα, ἡ Λουκία εἶδε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τῇ ἐφάνησαν ὠραία καὶ τὰ δύο ὡς ἄλλοτε ἤκουσε τὰς ἀηδόνας, καὶ τῇ ἐφάνη τὸ ἄσμά των γλυκὺ, ὅσον οὐδέποτε. Μόλις εἶχεν ἀποκοιμισθῆ τὸ πρόγευμα, καὶ βῆμα σταθερὸν καὶ ἐσπευσμένον ἤκούσθη. Ἀκούσασα δὲ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο βῆμα, ὑπερ ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ μεταξὺ μυριῶν, ἡ Λουκία ἠπόρησεν ὅτι συνησθάνθη τὴν συγκίνησιν ἐκείνην, ἣν ἔλεγεν ὅτι εἶχεν αἰσθανθῆ ἡ Σπεράντσα, ὅτε ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ κήπῳ τὸ βῆμα τοῦ Βαττίστα τῆς.

Μετά τινος στιγμῆς εἰσῆλθεν ὁ ἰατρός Ἀντώνιος μειδιῶν ὡς συνήθως, προσηνῆς καὶ διαπνέων, οὕτως εἰπεῖν, ἀγαθότητα δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν πόρων. Ἦτο κονισσκεπῆς, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο διὰ τοῦτο ἀσχημότερος εἰς τὴν Λουκίαν, διότι ὁ κονιορτὸς ἐκεῖνος ἐμαρτύρει πόσῃν εἶχεν ἀνυπομονήσῃαν νὰ τὴν ἐπαινίδῃ.

— Εἶσθε πρότυπον ἀσθενούς, εἶπεν εἰσερχόμενος, καὶ πρέπει νὰ ἐκοιμήθητε λαμπρὰ, διὰ νὰ ἔχετε τόσον ὠραίαν ὄψιν. Κυττάξτε πόσον εἰργάσθη διὰ σᾶς σήμερον τὸ πρωί.

Καὶ κατέλυσε τὴν κλίνην αὐτῆς δι' ἀγρίων ἀρωματικῶν φυτῶν.

— Αὐτὸ εἶνε θυμᾶρι, εἶπεν, αὐτὸ λεβάνδα, αὐτὸ ἀγριοβρόδῃ μοσχολύγῳ, εὐωδιστέρῳ ἀπὸ τὸ καλλίτερον μυροπωλεῖον. Νὰ παραγγείλατε τὴν Χούτσιν νὰ σᾶς κάμῃ σακάκια. Κανὲν μυρωδικὸν δὲν παραβάλλεται μ' αὐτό.

— Ὡ, εὐχαριστῶ! εἶπεν ἡ Λουκία. Τί εὐμορφῇ μυρωδιᾶ! Αὐτὰ τὰ ἄνθη μοῦ ἐνθυμίζουσι τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς πρασίνοὺς λόφους.

— Ἄν κάμετε ὅ,τι σᾶς συμβουλεύω, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, θὰ σᾶς χρησιμεύσουν μίαν ἡμέραν, ὅταν θὰ ἦσθε μακρὰν, πολλὴ μακρὰν, νὰ ἐνθυμῆσθε τὴν πτωχὴν μας Ριβιέραν.

— Μὴ μοῦ λέγετε νὰ φύγω, ἰατρέ! τόσον πολὺ ἠγάπησα αὐτὸ τὸ ἀσχημον παλαιόσπιτον, ὥστε θὰ προσπαθίσω νὰ πείσω τὸν πατέρα νὰ τ' ἀγοράσῃ, καὶ νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς ὠραίαν ἐξοχίαν κατοικίαν. Θὰ λυπηθῆτε νὰ μὲ ἔχετε γείτονα;

Τὴν πονηρὰν δ' ἔκφρασιν τοῦ προσώπου τῆς διεδέχθη μειδιάμα, εἰς ὃ ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος διὰ σοβαροῦ καὶ σχεδὸν μελαγχολικοῦ βλέμματός.

— Τώρα, ἰατρέ, ἐλάτε νὰ καθίσετε πλησίον μου, καὶ μὴ σᾶς περάσῃ ἡ ἰδέα ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ φύγετε πρὸ δύο ὥρων. Ἔχω τόσα πράγματα νὰ σᾶς εἰπῶ, καὶ τόσα νὰ σᾶς ἐρωτήσω.

Ὁ Ἀντώνιος ὑπήκουσε καὶ ἡ Λουκία τῷ εἶπε σοβαρευομένη.

— Ἡ Σπεράντσα μοῦ ὠμίλησε περὶ αὐτῆς καὶ τοῦ Βαττίστα.

— Τὸ ἠξέυρω καὶ χαίρω πολὺ. Τῆς ἐδώκατε θάρρος, καὶ φαίνεται τώρα πολὺ ὀλιγώτερον δυστυχῆς. Ἀνεγνώσα κ' ἐγὼ πρὸ ὀλίγου τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀτυχοῦς Βαττίστα.

— Πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν, εἶπε ζωηρῶς ἡ Λουκία εἰπέτε μοι, τί πρέπει νὰ κάμωμεν; ὅ,τι μοῦ διηγήθη ἡ Σπεράντσα εἶνε ἀληθὲς βεβαίως; Ὁ Βαττίστας εἶνε καλὸς νέος;

— Ἐξαιρετός, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, di buona pasta, καθὼς λέγομεν ἡμεῖς οἱ Ἰταλοί. Τόσον ἥσυχος, τόσον ἀπλοῦς, ὥστε πολλάκις μὲ ἦλθεν ἀπορία, πῶς κόρη τόσον ζωηρὰ καὶ ἐξυπνὴ ὡς τὴν Σπεράντσαν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ μὲ τὸσον πάθος. Ἄλλ' εἶνε τρέλλα, μοῦ φαίνεται, νὰ ἐκπληττεταί τις διὰ τοιαῦτα πράγματα. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὅλη ἡ Βορδιγέρα τὸν ἐπαινεῖ, πρᾶγμα παράδοξον. ἠξέυρατε, εἰς μικρὰς πόλεις. Ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν πληροφοριῶν τῆς Σπεράντσας, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὴν ἐγγυηθῶ. Δὲν τὴν κατηγορῶ ὅτι ἐν γνώσει σᾶς ἠπάτησεν—εἶνε ἀνίκανος νὰ τὸ κάμῃ—ἀλλὰ καὶ αὐτὴ καὶ ἡ μητέρα τῆς καὶ ὁ Βαττίστας καὶ τὰ τρία δέκατα τῶν κατοίκων τῆς Βορδιγέρας ἔχουσι περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἰδέας ἐσφαλμένας, τὰς ὁποίας εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς ἀφαιρέσῃ τις. Ἐν πρώτοις πιστεύουσι ὅλοι ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Βαττίστα, ἐγκαταλειφθεῖσα ἀπὸ τὸν σύζυγόν τῆς, πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς χήρα—καὶ χήρας τὴν ὀνομάζουσι πραγματικῶς—καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἐπομένως ὡς υἱὸς χήρας. Ἄλλ' αὐτὸ τὸ ἐννοεῖ ἰσως ὁ νόμος, ἀλλὰ δὲν τὸ λέγει. Ἐπειτα φαντάζονται ὅλοι, ὅτι τὸ γράμμα τοῦ δημάρχου τῆς Βορδιγέρας, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνήγγελλεν εἰς τὸν Βαττίσταν ὅτι δὲν θὰ συναλαμβάνετο, ἀποτελεῖ ἐπίσημον τίτλον ὑπὲρ τοῦ Βαττίστα, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται αὐ-

τὸς νὰ ζητήσῃ καὶ ἐπιούχῃ τὴν ἐξαιρέσιν του. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ ἀπατώνται. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ δημάρχου περιέχει γνώμην ἀτομικὴν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Αὐτὴ εἶνε ἐν ὀλίγοις ἡ θέσις τοῦ Βαττίστα. Ἦτον ἀληθῶς ὁ ἀριθμὸς του μέγας τὸ κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ τὰ πράγματα κατόπιν μετεβλήθησαν.

Ἡ Λουκία ἐφάνη μὴ ἐννοεῖσα.

— Ὑποθέσατε, ὑπέλαθεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἡ ἐπαρχία τῆς Βορδιγέρας πρόκειται νὰ δώσῃ δέκα νεοσυλλέκτους διὰ τὸ ναυτικόν. Ὁ νέος ὅστις λαμβάνει τὸν ἀριθμὸν εἰκοσι νομίζει ὅτι ἀπὸ γλῆθῃ, καὶ ἀπαλλάσσεται ἀληθῶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Ἄν ὅμως ἐξαιρεθοῦν οἱ δέκα πρῶτοι, ἄλλος διότι δὲν ἔχει τὸ ἀνάστημα, ἄλλος διότι δὲν ἐμφανίζεται, καὶ ἄλλος διότι ἔχει νόμιμον λόγον ἐξαιρέσεως, οἱ ἐπόμενοι ἀντικαθίστουσιν τοὺς ἐξαιρουμένους, διότι τὸ κράτος, βλέπετε, χρειάζεται τοὺς δέκα του ναύτας, καὶ πρέπει νὰ τοὺς εὐρῇ ὅπως δῆποτε. Αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὸν Βαττίσταν· ἐξῆρθησαν οἱ ἄλλοι καὶ ἦλθεν ἡ σειρά του. Ὅλοι ἠπατήθησαν, καὶ ὁ δὴ μαρχος πρῶτος.

— Τώρα ἐννοῶ, εἶπεν ἡ Λουκία· καὶ ἂν κρίνω ἐξ ὧσων λέγετε, ὑποθέτω ὅτι ἡ Σπεράντσα δὲν εἶχε δικαίον κατηγοροῦσα τὸν διοικητὴν τοῦ Σάν Ρέμο, ὅτι ἐπεδίωξε τὴν δυστυχίαν τοῦ Βαττίστα ἀπὸ ἐκδικήσιν.

— Κ' ἐγὼ τὸ ὑποθέτω, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Εἶνε ἀληθὲς καὶ ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁ διοικητὴς μας εἶνε ἐν μέρει μεροληπτικὸς καὶ ἄδικος· ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενον δὲν πιστεύω νὰ ἐνέχεται. Πρέπει νὰ ἦμεθα δίκαιοι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μας.

— Εἶνε ἐχθρὸς σας ὁ διοικητὴς; ἠρώτησεν ἡ Λουκία μετὰ τινος φόβου.

— Ὡ, διόλου! Μολονότι ἔχω λόγους ν' ἀμφισβάλω περὶ τῆς εὐλακτικῆς τῆς φιλίας του, εἶμεθα κατ' ἐπιράνειαν εἰς ἐξαιρέτους σχέσεις. Θὰ σὰς διηγηθῶ δὲ καμμίαν ἡμέραν εἰς τί ὄφειλω τὰς ἀγαθὰς του διαθέσεις. Τὸν ὀνομάζω ἐχθρὸν μου μόνον ἐκ πολιτικῆς ἐπόψεως. Εἶνε φυσικῶς ὀπαδὸς κεκρυγμένους τοῦ δεσποτισμοῦ, καὶ ὀπαδὸς φανατικὸς. Ἀρρίζει ἀπὸ λύσαν ὅταν ὀμιλῇ περὶ τῶν φιλελευθέρων, καὶ εὐχαρίστως θ' ἀπαγγέλλει ἐν ἰδίαις γερσὶ τὸν ἔσχατον ἐξ αὐτῶν.

— Τί τέρας! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία.

— Ἄν ὅμως τὸν κηρύττω ἀθῶον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βαττίστα, δὲν ἔχω λέξεις ἀρκετὰ δριμύεις διὰ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀγανάκτησίν μου κατὰ τῆς ἀδικαιολογήτου σκληρότητος, τῆς βραβρότητος κάλλιον εἰπεῖν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξετέλεσε τὸν νόμον κατὰ τοῦ ταλαιπώρου νέου. Τί λόγον εἶχε νὰ τὸν κρατήσῃ μίαν ἐβδομάδα ὀλόκληρον εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Σάν Ρέμο, νὰ μὴ τὸν ἀφῆσθαι καὶ νὰ ἴδῃ πρὸς παρηγορίαν του τὰς δύο ἀτυχεῖς γυναῖκας, καὶ νὰ τὸν στείλῃ ὅστε-

ρον εἰς τὴν Γένουαν μὲ συνοδείαν χωροφυλάκων;

— Τί ἀπανθρωπία! ἀνέκραξεν ἡ Λουκία, ἀπαστράπτουσα ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ἀγανάκτησεως. Ἄν αὐτὴ του ἡ διαγωγή ἐδημοσιεύετο, ἡ οἱ κάτοικοι ἐστελλον ἀναφορὰν εἰς τὴν κυβερνήσιν, βεβαίως θὰ ἐπαύετο.

— Ἀσημονεῖτε ὅτι εἶμεθα εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος μελαγχολικῶς μειδιῶν. Τοιαῦται πράξεις γίνονται ἀναφρονδῶν καὶ δημοσίᾳ. Οἱ διοικηταὶ, φιλότιμις Δάδες, ἐκφράζουσι τὸ πνεῦμα τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐπομένως ἡ κυβερνήσις τοὺς ὑποστηρίζει καὶ τοὺς προστατεύει εἰς πᾶσαν περιστάσιν. Ἡξεύρετε δὲ ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα ἀναφορᾶς, ὁποῖαν λέγετε; Θὰ παρεμπέπετο εἰς τὸν διοικητὴν αὐτὸν, καὶ τότε ἀλλοίμων εἰς τοὺς ἀναφερομένους.

— Καὶ τί θὰ ἠμποροῦσε νὰ τοὺς κάμῃ αὐτός; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὅ,τι ἤθελεν. Εἶμεθα ὅλοι εἰς τὴν διάκρυσίν του. Ἡμπορεῖ νὰ καλέσῃ ἐνώπιόν του αὐθαίρετως τὸν τυχόντα, νὰ τὸν ἐξυβρίσῃ, νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὴν φυλακὴν ἢ νὰ τὸν κλείσῃ ἐντὸς φρουρίου, χωρὶς δίκην, χωρὶς οἰκονομικὴν δικτύωσιν· ἠμπορεῖ νὰ κλείσῃ τὸ ἐργαστήριον ἐμπορίου καὶ νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν ἀδειάν του· ἠμπορεῖ νὰ γράψῃ δύο σειρὰς εἰς τὸ Τουρίνον, καὶ νὰ μὲ παύσῃ εὐθὺς, καὶ νὰ μ' ἐξῆρσῃ μάλιστα ἀπὸ τὸ βασίλειον. Ἄν δὲν κάμῃ τίποτε ἀπὸ ὧν αὐτὰ, εἶνε ὅτι δὲν τὸ συλλογίζεται.

— Ἄλλ' αὐτὴ ἡ κατάστασις εἶνε ἀφόρητος! εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ἀφόρητος; ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δι' ὅσους σκέπτονται. Ὅσοι δὲν σκέπτονται, καὶ αὐτοὶ εἶνε πάντοτε οἱ περισσότεροι, δὲν τὸ ἐννοοῦν. Ἡ ἀσημότης τῶν πολλῶν τοὺς ἀπαλλάττει συνήθως ἀπὸ τὰς καταπίσεις, καὶ ὁ ὕλικὸς βίος, αἱ ἀνάγκαι τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοὺς ἀπασχολοῦν ἄρ' ἐτά, ὥστε νὰ μὴ συλλογίζωνται τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα οἱ ἱερεῖς μας βεβαιοῦν ὅτι τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς. Ἄλλ' ἰδοὺ, ἀπεμακρύνθημεν ἀπὸ τὸν Βαττίσταν.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ Λουκία μειδιῶσα, τὸν ἐλησημόνησάν μεν ἐντελῶς. Τώρα εἰπέτε μου, σὰς παρακαλῶ, τὴν γνώμην σας, πῶς ἠμπορῶ νὰ τὸν βοηθήσω ἀποτελεσματικώτερον.

— Δὲν βλέπω δυστυχῶς, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἰμὴ ἐν μόνον μέσθον.

— Ποῖον; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, βλέπουσα ὅτι ὁ ἱατρὸς ἐδίσταζε.

— Νὰ τοῦ προμηθεύσωμεν ἀντικαταστάτην.

— Νὰ πληρώσωμεν δηλαδὴ ἄλλον, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἀντ' αὐτοῦ.

— Ἀκριβῶς. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν γίνεται.

— Διατί; Εἶνε τόσον ἀκριβοὶ οἱ ἀντικαταστάται; Ἄν ἠμπορῶ, τὸ κάμνω· προσέθηκον ἡ εὐγενὲς κόρη. Αἱ! τί ἐκπλήττεσθε ἱατρὲς;

— Σὰς ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀγαθότης σας καὶ ἡ γενναϊότης σας μὲ ταράττουσιν κάπως.

— Ἄ! ἱατρὲ, ἱατρὲ! ὦραϊν φιλοφροσύνην μοῦ κάμνετε! εἶπεν ἡ Λουκία μετὰ τινος πονηρίας. Δὲν εἶπαμεν τὸσάκις ὅτι καθήκον τοῦ πλοῦτου εἶνε νὰ βοηθῇ τὸν πτωχόν;

— Βεβαίως, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος ἀνακτῶν τὴν ἀπάθειάν του. Χάρις τῷ Θεῷ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγαθοεργίας εἶνε δευτέρω φύσις.

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐσυλλογίσθη πολλὰκις διὰ σὰς, καὶ εἶχον δικαίον νὰ τὸ συλλογισθῶ, εἶπεν ἡ Λουκία μετὰ φαιδρότητος ἀντιφρασκούσης πρὸς τὰ δάκρυα, ἅτινα ἐπλήρουσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς. Καὶ δὲν ἔχετε δικαίον σὲς νὰ λέγετε τὸ ἐναντίον. Νομίζετε, προσέθηκε ζωηρῶς, ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ εὐρῇ τις ἀντικαταστάτην;

— Δὲν εἶμαι βεβαίως, ἀλλ' ἐλπίζω ὅχι. Ἡκουσα νὰ γίνεσθαι λόγος ἐσχάτως περὶ τινος ναύτου ἀπὸ τὸ Σπεδαλέττι, τοῦ ὁποίου ἔληγεν ἡ θητεία, καὶ ὅστις θέλει, καθὼς ἐμαθα, νὰ καταταχθῇ ἐκ νέου.

— Θὰ ζητῇ ἄρα γε πολλὰ, διὰ νὰ γείνη ἀντικαταστάτης τοῦ Βαττίστα;

— Χίλια πεντακόσια ἕως χίλια ὀκτακόσια φράγκα, ὑποθέτω.

— Ὅσον δηλαδὴ εἰς ἀγγλικὸν νόμισμα;

— Ἐξήκοντα ἕως ἑβδομηκοντα λίρας.

— Δὲν εἶνε μέγαν τὸ ποσόν, εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν ἠξεύρω, ἂν ἔχω τὴν ποσότητα αὐτὴν τὴν στιγμήν, ἀλλ' ἠμπορῶ νὰ τὴν εὐρω.

Ἡ μίς Δάδεςν παρακάλεσε τὴν Χούττιν νὰ τῇ φέρῃ τὸ γραφεῖον τῆς ἀροῦ δ' ἐξήτασε τὰ οικονομικὰ τῆς, εὐρέθη τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῆς ἀνεργόμενον εἰς τριάκοντα λίρας, δεκαεπτὰ σελίνια καὶ τινες πένες.

— Θὰ ζητήσω τὰ ἄλλα ἀπὸ τὸν πατέρα, εἶπεν ἡ νεῖνις, καὶ τὸ ποσὸν ὀλόκληρον θὰ ἦνε ἔτοιμον αὐρίον. Λαμβάνετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐπιληφθῆτε ἀμέσως περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, διὰ νὰ μὴ χάνωμεν καιρὸν;

— Εὐχαρίστως, ἀπάντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἐν πρώτοις θ' ἀναζητήσω τὸν ἄνθρωπον περὶ τοῦ ὁποίου μοῦ ὀμίλησαν· καὶ ἂν ἀληθῶς ἔχη διαθέσιν νὰ ἀνακαταταχθῇ, τὸν στέλλομεν εὐθὺς εἰς τὴν Γένουαν μὲ πενήντα φράγκα διὰ τὰ ὀδοιπορικὰ του ἐξῆδα. Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ποσοῦ τὸ ὅποιον θὰ συμπρονήσωμεν ἠμπορεῖ νὰ κατατεθῇ εἰς γείρας προσώπου τινὸς ἐν Γενοῦᾳ, τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας παραδειγματος χάριν, διὰ νὰ πληρωθῇ ὅταν γείνη ἡ ἀντικατάστασις. Τὸ πρᾶγμα θὰ βραδύνη ὀλίγον, διότι πρέπει νὰ ἐμπληρωθῶν μερικαὶ δικτυπώσεις· ἀλλὰ μὴν εἰπῆτε, σὰς παρακαλῶ, τίποτε εἰς τὴν Σπεράντσαν· δὲν πρέπει νὰ τῆς δώσωμεν πολλὰς ἐλπίδας, διότι ἂν ἀποτύχῃ τὸ σχέδιόν μας, θὰ ἀυξήσωμεν τὴν λύπην τῆς.

— Φρονεῖτε λοιπὸν ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἀποτύχωμεν; ἠρώτησε περίλυπος ἡ Λουκία.

— Βεβαίως, ἀπάντησεν ὁ Ἀντώνιος. Ἄν ὁ διοικητὴς ἀνακαλύψῃ αἴφνης τὸ σχέδιόν μας καὶ ἀποφασίσῃ νὰ τὸ ματαιώσῃ, θὰ νικηθῶμεν χωρὶς ἄλλο. Πρέπει ἐπομένως νὰ ἐνεργήσωμεν μετὰ τῆς μεγαλειότητος περιστάσεως. Θὰ παραγγείλω δὲ ἐγκαίρως εἰς τὸν Βαττίσταν καὶ εἰς τὸν ἀντικαταστάτην του νὰ μὴ διαδώσων τὸ πρᾶγμα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ γράψω σήμερον εὐθὺς εἰς τὸν καλὸν νέον δύο λέξεις ἐνθαρρύνσεως.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ἡ Λουκία.

Βλέπουσα δὲ ὅτι ὁ ἱατρὸς ἠγείρετο, προσέθηκε·

— Δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη, ἱατρὲ! ἤθελα νὰ σὰς ἐρωτήσω ποῖα εἶνε ἡ μακρινὴ πολὺ μακρινὴ χώρα, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶχε μεταβῆ ὁ Βαττίστας.

— Τὸ Σίδνεϋ.

— Καὶ ἀπὸ τί ἀσθένειαν ἀπέθανεν ὁ πατήρ τῆς Σπεράντσας;

— Ἀπὸ ἀσθένειαν, τῆς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε νὰ φυλάξῃτε εἰς τὴν μνήμην σας τὸ φοβερὸν ἐπιστημονικὸν ὄνομα. Εἶνε νόσημα, τὸ ὅποιον ἐμποδίζει τὸν στόμαχον νὰ ἀφομοιώσῃ τὰς τροφὰς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πάσχοντες ζητοῦν νὰ τρώγουν αἰωνίως καὶ ὅμως καθημέραν χειροτερεύουν, οἱ ἄπλοῖ ἄνθρωποι φαντάζονται, ὅτι ἔχουν οἱ δυστυχεῖς ἐν πτηνὸν ἐντὸς τοῦ στομάχου των, τὸ ὅποιον τρώγει τὴν τροφήν των. Αὐτὸ δὲν σὰς εἶπε καὶ ἡ Σπεράντσα;

— Ἀλήθεια! Εἰπέτε με ἀκόμη, σὰς παρακαλῶ, ἐξηκολούθησεν ἡ Λουκία, τί θὰ εἶπῃ ἡ φράσις; πηγαίνω εἰς τὸ δάσος, τὴν ὁποῖαν τόσον συχνὰ ἐπαναλαμβάνει ἡ Σπεράντσα;

— Ὅλοι μας σχεδὸν αἱ ἐνορίαί, ἀπάντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἔχουν ἰδιοκτησίαν ὀλίγα δάση, τὰ ὁποῖα εἶνε πολὺ χρήσιμα εἰς τὰς πτωχὰς οικογενεῖας, διότι προμηθεύονται ἐξ αὐτῶν τὰ ξύλα των καὶ τὴν τροφήν τῶν ζώων των, καὶ ποιοῦν μάλιστα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς εὐπορωτέρους. Τὸ κοπιώδες ἔργον τοῦ νὰ πηγαίνω εἰς τὰ δάση ἔχουν αἱ γυναῖκες.

— Καὶ ἡ παναγία τῆς Λαμπεδοῦσας, περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ὁ Βαττίστας εἰς τὴν ἐπιστολήν του;

— Εἶνε προσκύνημα σεβαστὸν, ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς, εἰς τὸ ὅποιον προσέρχονται εὐλαβῶς οἱ χωρικοὶ τῶν περιχώρων, ἕνεκα τῆς εὐλόγους τῆς Παναγίας, ἥτις, καθὼς διηγοῦνται, μεταφέρθη ἐκεῖ διὰ θαύματος ἀπὸ τὴν Λαμπεδοῦσαν, μικρὰν πόλιν μεταμεθυστικῆς Σικελίας. Εἶνε τοποθεσία τὴν ὁποῖαν ἀξίζει νὰ ἐπισκεφθῇ τις· ἡ ἐκκλησία εἶνε κτισμένη ἐπὶ βράχου προεξέχοντος ἐν μέσῳ ἕρους ἀποκρήνου ὅθεν ἀναπτύσσεται θεὰ μεγαλοπρεπεστάτη.

— Ἡθελα πολὺ νὰ ἴδω τὸ μέρος, εἶπεν ἡ Λουκία.

— Τίποτε εὐλοώτερον, ὅταν δυναθῆτε νὰ ἐξέλθετε. Ἡ ἀπόστασις δὲν εἶνε μεγάλη, μόλις τσα-

σάρων ὤρων δρόμος. Τὸ κατάστημα ἔχει πολλὰ δωμάτια, διὰ τῶν ἐπισκεπτομένων καὶ τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες συχνάκις μεταβαίνουν ἐκεῖ χάρις εἰς τὸ ὑγιεινὸν τοῦ ἀέρος.

— Ἐπήγετε σεῖς ;

— Πολλάκις. Χθὲς ἀκόμη ἤμην ἐκεῖ. Ἀλήθεια! ἕκαστα ἐν μικρῶν ἰχνογράφημα διὰ σᾶς... — ποῦ τὸ ἔβαλα;.. Ἄ! νὰ το, μέσα εἰς τὸ καπέλλο μου.

— Τί εὐμορφα εἶνε ζωγραφισμένον! ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία. Ἀπὸ τοὺς λόγους σας ἐνόησα, ὅτι θὰ ζωγραφίζετε. Τί ὥραϊον μέρος!

— Χαίρω πολὺ ὅτι τὸ θαυμάζετε, τὸ μέρος ἐννοεῖται καὶ ὄχι τὸ σχέδιον. Ἐλπίζω μίαν ἡμέραν νὰ τὸ τιμῆση καλλίτερον ἢ ἰδική σας ζωγραφικὴ τέχνη. Ἀλλὰ πρέπει τώρα νὰ σᾶς ἀφήσω, διὰ νὰ προφθάσω νὰ γράψω τοῦ Βαττίστα. Ἀναβλεπόμεθα λοιπὸν, signora.

Διερχόμενος τὸν κήπον ὁ Ἀντώνιος ἀπήντησε τὸν Σίρ Ἰωάννην. Ἐσταμάτησε δὲ, διὰ νὰ τοῦ ἀναγγεῖλη, ὅτι τὸ ἀνάκλιτρον, τοῦ ὁποίου εἶχε δεῖξει εἰς αὐτὸν τὸ σχέδιον, θὰ ἦτο ἕτοιμον ἐν τὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ ὅτι ὁ τεχνίτης ἐθεοβίαιε ὅτι θὰ ἐγίνετο ἐντέλεστατον. Ὁ Σίρ Ἰωάννης ἐπανελάβε τὰς εὐχαριστήσεις του, καὶ κατεδέχθη μάλιστα νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς υγιείας τοῦ ἀμαξηλάτου, πράγμα ὅπερ εἰδείκνυε πάντοτε ἰδιαιτέρην εὐγένειαν τοῦ βαρωνέτου πρὸς τὸν ἰατρὸν. Ὁ Πρόσπερος ἦτο εἰδός τι οὐδετέρου πεδίου, ἐφ' οὗ αἱ ἐμπόλεμοι δυνάμεις συνηντῶντο εἰρηνικῶς. — Ὁ Πρόσπερος, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, εἶχεν ἐγερθῆ πρό τινας τῆς κλίνης, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἔτι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον του. — Ὅτι εἶχε τὴν καλωσύνην ὁ ἰατρὸς, ἠρώτησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἀτυχῆ αὐτὸν νέον, ὅτι κατόπιν τῶν περὶ αὐτοῦ καλῶν πληροφοριῶν τοῦ ἰατροῦ, αὐτὸς, ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἀπεράσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν λυπηρὰν ἐκείνην ὑπόθεσιν, εἰς ἣν εἶχε τόσον πολὺ διαπρέψει ὁ ἀμαξηλάτης; — Ὁ Ἀντώνιος ἀνεγνώρισεν ὅσον κάλλιον ἠδύνατο τὴν διὰ τῶν λόγων τοῦ βαρωνέτου ἀπευθυνόμενῃν αὐτῷ φιλοφροσύνην, καὶ ἀπήντησεν ὅτι εὐχαρίστας ἤθελε διαβιβάσει εἰς τὸν ἀσθενῆ του τὴν εὐμενῆ ταύτην διαβεβαίωσιν. Καὶ οἱ δύο κύριοι ἐχωρίσθησαν λίαν εὐχαριστημένοι.

Τὴν ἐσπέραν ἡ Λουκία ἐξέβηκεν εἰς τὸν πατέρα τὸς ἐν ὀλίγοις τὴν ἱστορίαν τοῦ ταλαιπώρου Βαττίστα. Εἶπεν εἰς αὐτὸν εἰς ποίαν λυπηρὰν κατάστασιν εὐρίσκετο, καὶ συνεπέρανεν ἐπικαλουμένη χρηματικὴν καταβολὴν πρὸς βοήθειάν του. Ἡ αἰτήσεις ἐγένετο ἀμέσως δεκτῆ. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, γενναῖος ἄνθρωπος ἐπίσης καὶ πλούσιος, σπανίως ἤρνετο χρήματα εἰς οἰονδήποτε, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἀγαπητὴν του θυγατέρα. Εἶν' ἀληθὲς ὅμως, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔλαβε μόνον χρήματα ἡ Λουκία παρὰ τοῦ ἀξιολόγου πατρὸς τῆς τὸ δοθὲν αὐτῇ ποσὸν συνώδευσεν ὀρθῶς ὅλος συμβουλῶν, ὅτι ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐξε-

τάσῃ ἀκριβέστερον τὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἦτο ἀληθῶς ἄξιος συνδρομῆς· διότι, ἔλεγε δὲ Σίρ Ἰωάννης, τί ἀπίθανον, ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος νὰ ἦτο εἰς τῶν ταραχοποιῶν, τῶν ἀδικόπως πολεμούντων τὰ καθεστῶτα, περὶ ὧν τοσαῦτα εἶχον ἀκούσει ἀμφότεροι ἐν Ῥώμῃ.

Πῶς δὲ βαρωνέτος, ἀπὸ τοῦ Βαττίστα λαμβάνων ἀφορμὴν, ἐξέφρασε τοιαύτην ὑπόνοιαν; Τὸ λάθος ἦτο τῆς Λουκίας, ἥτις σπεύδουσα νὰ δικαιολογήσῃ τὸν νέον αὐτῆς προστατευόμενον, εἶχε προσοχθῆσει καθ' ἑνὸς τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ πατρίκου ἐγκεφάλου. Ἰσχυρισμοὶ τινες τῆς ὥραιας ἀγγλίδος προσέβαλλον ἀμέσως τὸν διοικητὴν τοῦ Σάν-Ρέμο, καὶ ἔφθανον μάλιστα ὑψηλότερον. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, ὅστις ἐγνώριζεν ἑαυτὸν, ὡς γνωρίζουσιν ἑαυτοὺς οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων, ἰσχυρίζετο ὅτι ἦτο πνεῦμα φιλελεύθερον, πρόθυμον εἰς συζήτησιν, ἐνῶ πραγματικῶς δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ τὴν ἐλαχίστην κατάκρισιν οἰαςδήποτε καθεστῶτος κυβερνήσεως, οὐδ' οἰουδὴποτε καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς, χωρὶς ν' ἀνατριχιάσῃ ὡς ἀκανθόχοιρος καὶ ν' ἀποκρούσῃ πάραυτα πᾶσαν εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ εἰσαγωγὴν οἰκισθῆποτε νεωτεριστικῆς ὡς πρὸς τοῦτο ἰδέας. Οἱ ὑπαινεγμοὶ δὲ τῆς θυγατρὸς του τοσοῦτο μάλλον τὸν ἐξέπληξαν, ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ἀκούσει τὴν Λουκίαν ἐνδιαφερομένην ὅπως ἤθελε περὶ πολιτικῆς, καὶ ἤρχισεν ὀφρηνόμενος ἀποστασίαν ἐν τῇ ὑποθέσει ἐκείνῃ, ἥς ἡ κόρη του παρίστατο ὑπερμαχος. Διὰ τοῦτο ὑψῶν τὴν φωνήν του πολὺ πλέον τοῦ συνηθῆτος τόνου τῶν μετὰ τῆς ἀγαπητῆς του θυγατρὸς συνομιλιῶν του, εἶπε, καταλήγων τὴν δμιλίαν του :

— Ὡς πρὸς τὰς ἀνοήτους ἐπικρίσεις σου κατὰ τῆς κυβερνήσεως, φιλάττη μου Λουκία, συγχώρησέ μου νὰ σοῦ εἴπω, — καὶ εἶπέ το σὲ παρακαλῶ εἰς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὁποίου, εἶμαι βέβαιος, τὰς ἐσυναξες — ὅτι λαὸς ὅστις ἔχει καλὸν σύστημα δημοτικῆς διοικήσεως, ὡς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λειτουργεῖ, καθὼς παρετήρησα, εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, τὸν ἑαυτὸν του μόνον πρέπει νὰ αἰτιᾶται, ἂν δὲν ἐπανορθοῦνται ταχέως μικραὶ παροδικαὶ καταχρήσεις ὁποῖαι γίνονται εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπετέλουν προσφιλεῖς τοῦ Σίρ Ἰωάννου ἀπόφθεγμα, ὅπερ εἶχεν οὗτος τεταμιευμένον καὶ ἐξηκόντιζεν ὁσάκις ἐπερίσσευε σοφίας. Τίνα δὲ λόγον εἶχεν ὁ βαρωνέτος νὰ φρονῇ ὅτι ἡ δημοτικὴ διοίκησις τῆς Βορδιγέρας ἦτο ἐξαιρετός; Τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνακαλύψωμεν, διότι ὁ ἀξιότιμος Σίρ Ἰωάννης οὐδέποτε εἶχε λάβει τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσῃ περὶ τούτου, ἐκτὸς ἂν παρεδέχετο ὅτι σύστημα ἐκπροσωπούμενον ὑπὸ εὐθύμων χωρικῶν, ὁποῖος ὁ δήμαρχος καὶ τινες δημοτικοὶ σύμβουλοι οὓς εἶχε γνωρίσει, ἦτο ἀναντιρρήτως σωτήριον.

Ἡ Λουκία, ἥτις πολλάκις εἶχε πειραχθῆ κατὰ

τὸν διάλογον ἐκεῖνον, οὐδὲν ἄλλο ἀντέταξεν εἰς τὴν ῥητορείαν τοῦ πατρὸς τῆς ἢ εὐλαβῆ μόνον σιωπῆν — τὸ ἀσφαλέστατον ἴσως μέσον πρὸς καταπράυνσιν τῆς εὐερεθίστου εὐαισθησίας τοῦ βαρωνέτου. Δὲν ἔκρινε δ' ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δημηγορίαν τοῦ πατρὸς τῆς πρὸς τὸν ἰατρὸν Ἀντώνιον, ὅστις ἤλθε τὴν ἐπαύριον νὰ τῇ ἀναγγεῖλη φαιδρὸς ὅτι ἐκείνη πρὸ πολλοῦ ἀνυπομῶνος περιέμενε, τούτῃστι ὅτι εὐρέθη ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Βαττίστα, ἀντὶ χιλίων τετρακοσίων φράγκων, καὶ ἦν ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ τὴν ἐπαύριον εἰς Γένουαν. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λουκίας ἐξέφρασαν κάλλιον τῶν λόγων αὐτῆς τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς, ὅτε παρέδωκεν αὐτῇ τὰ χρήματα εἰς τὸν ἰατρὸν ὅπως τὰ καταθέσῃ παρὰ τῷ ἐν Γενουῇ ἀγγλῷ προξένῳ. Ἦσαν εὐτυχεῖς ἀμφότεροι ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ἣν παρεῖχον εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ὁ Σίρ Ἰωάννης αὐτὸς ἐχάρη τὴν ἡμέραν ἐκείνην, λησμονήσας γενναίως πᾶσαν κυβερνήσιν καὶ πᾶσαν δημοτικὴν διοίκησιν.

[Ἐστὶν συνέχεια.]

Ἐν τῇ «Κλειού» δημοσιεύεται ἀπὸ τινος χρόνου μελέτημα περισοῦδατον περὶ Κερκύρας τοῦ κλεινοῦ Γερμανοῦ ἱστοριογράφου καὶ ποιητοῦ Φερδινάνδου Γρηγοροβίου. Τοῦ ὄρου τούτου ἔργου μεταφέρουσαν εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἐστίας» τὸ Β' μέρος, τὸ καὶ μάλλον ἐνδιαφέρον ὡς ἰδίως περιγραφικόν, μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Σπ. Παπαγεωργίου. Σ. τ. Δ.

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου.]

Ἡ Κέρκυρα, ἔχουσα πρόσωπον Ἰαννοῦ, βλέπει πρὸς τὰς Ἀνατολάς καὶ πρὸς Δυσμάς. Ἐνεκα τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπαφῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, δι' ἧς τὰ ὕδατα τοῦ Ἀδρια μίσγονται τοῖς ὕδασι τοῦ Ἰονίου, φυσικὸν φαίνεται, ὅτι τὰ ἐθνικὰ στοιχεῖα ἀμφοτέρων τῶν ἡμίστων τοῦ ἀρχαίου κόσμου παρ' ἄλληλα εἰρηνικῶς ἐξακολουθοῦσιν ὑπάρχοντα. Ἐνῶ ἐπὶ τῆς ἠπειρωτικῆς ἐλληνικῆς χώρας ποικίλη σειρὰ ξένων λαῶν ἐγκατέστη, ἡ νῆσος αὕτη δὲν ἐπέδωκεν εἰμὴ τὴν εἰς αὐτὴν μετανάστασιν τῶν ἰταλῶν νεαπολιτανῶν καὶ ἐνετών. Ἡ λατινικὴ φεουδαλικὴ ἀριστοκρατία ἐγένετο κυρία τῶν ἀρίστων γαιῶν τῆς Κερκύρας καὶ κατέστησε φόρον ὑποτελεῖς χωρικοὺς καὶ τὸ ἐγγώριον στοιχεῖον. Παρὰ τὴν βυζαντικὴν ἔστῃ ἡ ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία, ἐκείνην περιορίζουσα, κατ' ἀρχὰς μάλιστα πιέζουσα. Οἱ Ἀνθηγαυοὶ εἶχον ἤδη ἰδρῦσῃ ἐνταῦθα λατινικὴν ἀρχιεπισκοπὴν. τῷ δ' ἑλληνι μητροπολίτῃ ἐπέτρειψαν μόνον τὸν τίτλον Πρωτοπαπᾶ. Ἡ ἐνετικὴ δημοκρατικὴ ἐξηκολούθησε τὸ αὐτὸ, ἐρείδετο ὅμως μάλλον τῶν Ἰονίων, καὶ ἀείποτε ἐφήρμοσεν ἐν Ἀνατολῇ τὴν σωστικὴν τῶν κρατῶν ἀρχὴν τῆς ἀνοχῆς. Προνόμια ἐπροστάτεον τὴν ἐθνικότητα καὶ τὴν λατρείαν τῶν Ἰονίων καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἔμεινε ἢ ἐπικρατοῦσα παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῶν νήσων, ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα ἐπρόστατεύθη παρ' αὐτῆς. Ἡ ἐκκλησία αὕτη μόλις ἐν ἔτει 1817 ἐπανελάβε τὰ πρῶτα αὐτῆς δίκαια, ὡς

ἰόνιος τοῦ κράτους ἐκκλησία, ἡ δ' ἰταλικὴ γλῶσσα μόλις τῷ 1852 ἐπαύσατο οὔσα ἐπίσημος. Ἡ ἐλληνικὴ συνείδησις ὑπὸ τὴν ξένην λατινικὴν κυριαρχίαν διετηρήθη ἐπίσης παρὰ τοῖς Ἰονίοις ἀκαμαία, ὡς ἐν Ἀττικῇ καὶ Μορέᾳ, οὐδέποτε ἀπολέσασα τὴν ἐνότητα αὐτῆς μετὰ τῆς μεγάλης ἐλληνικῆς οικογενείας. Ἡ ἀγάπη τῆς κοινῆς πατρίδος ἄλλως εἶναι ἢ λαμπροτέρα τῶν ἀρετῶν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. Οὐδέποτε ἐλληνικὴ τις ἐπαρχία ἤθελε προτιμῆσῃ, ἀνταλλάσσουσα τὴν ἔστω καὶ πιεζομένην καὶ κακοδαιμονοῦσαν πατρίδα, νὰ υἱοθετηθῇ ὑπὸ ξένης χώρας, ὡς τοῦτο ἐπραξεν γερμανικαὶ τινες ἐπαρχίαι.

Ῥώμη καὶ Βυζάντιον, λατινισμὸς καὶ ἐλληνισμὸς εἰσι πολιτικαί, ἐκκλησιαστικαὶ καὶ ἐθνικαὶ δυνάμεις, ἀς δὲν δύναται τις νὰ συγχέῃ. Ἡ Ἐνετικὴ ἐκυρίευσεν καὶ ἀπεμύζησε χώρας, ἀλλ' οὐτὴ τὴν ἰσχὴν οὔτε τὴν ἀρχὴν ἔσχε νὰ ἐκρωμαίσῃ τοὺς Ἑλληνας. Ὁ ἐλληνισμὸς πολιτισμὸς ὡς ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ οὔτω καὶ ἐν τῷ μεσαιῶνι ὑπερεῖχε τοῦ ῥωμαϊτικοῦ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν ἐφυγαδεύθη, προστασίαν ἱκετεύων, εἰς τὴν Ἑσπερίαν, καὶ ἐνταῦθα ἔτυχε θριάμβου, ἀφ' οὗ χρονολογεῖται νέος πολιτισμὸς. Ὁ πρῶτος ἐνθουσιώδης φιλελληνισμὸς ἔλαβεν ἀρχὴν ἐν τῇ Δύσει, ὅπου ἡ Ἑλλάς εὗρε τὴν ἀνάστασιν καὶ συνέχευεν τῶν γραμμάτων αὐτῆς, καὶ ἡ μόνη δυνατὴ συμφιλίωσις μετὰ τὴν Βυζαντιοῦ καὶ Ῥώμης ἐπραγματώθη ἐν τῇ ἰταλοελληνικῇ ἀναγεννήσει. Τότε ἡ Κέρκυρα ἀπέβη ὁ σταθμὸς τοῦ πρὸς δυσμάς φεύγοντος Ἑλληνισμοῦ καὶ οὕτως ἀνευῶθη ὑπὸ νέαν μορφήν ὁ μῦθος τοῦ Ὀδυσσεῦς, διότι αὐτὸς ὁ ναυαγὸς Ὀμηρὸς καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ σοφοὶ καὶ ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος ἐξενίσθησαν ἐν Κερκύρα.

Καὶ ἡ Ἐνετικὴ ἀκριβὲς ἐπειδὴ ἤρχε τῶν Ἰονίων, ἐπροστάτευσεν τὸν ἐλληνισμὸν. Ἐν Παταύῳ ἐν ἔτει 1407 ἦνθει ἐλληνικὴ σχολή ἐν Ἐνετικῇ συνέσῃ τῷ 1500 ἡ ἐλληνικὴ Ἀκαδημία (Νεακαδημία) καὶ βραδύτερον τὸ ἐλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον τῆς κοινότητος. Ἄλδος ὁ Μανούτιος ἐξέδιδεν ἐκεῖ τύποις τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ ταυτοχρόνως εἰργάζετο ὁ κερκυραῖος ἐλληνοεὐστῆς Σοφιανὸς, εἰς τῶν θεμελιωτῶν τῆς νέας ἐλληνικῆς διαλέκτου.

Ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἡ νῆσος τῶν Φαιάκων δὲν ἐδοξάσθη δι' ἐξόχων ἔργων γραμμάτων καὶ τέχνης, ἀπὸ τοῦ 15' αἰῶνος ὅμως μετέσχε, σὺν ταῖς ἀδελφαῖς νήσοις τοῦ Ἰονίου, ἐνδόξως τῆς πνευματικῆς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους ἀναγεννήσεως. Ἡ ἐλληνικὴ σχολὴ αὐτῆς ἡμιλλᾶτο ταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἰωαννίνοις, Ἀθήναις, Βουκουρεστίῳ — ποιηταὶ καὶ φιλόλογοι ἐκόσμησαν αὐτὴν, ὡς ὁ Δάθαρης καὶ ὁ Σοφιανὸς, οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου τοῦ Ἀσκάρεως, ὡς ὁ Τριβόλης καὶ ὁ Ἐπαρχος Ἀντώνιος, ᾧ ἐπέστειλεν ὁ Μεγάλῃθων. Ἐν ἔτει 1657 συνέστη ἐνταῦθα ἡ πρώτη νεοελληνικὴ Ἀκαδημία, ἥτις διετηρήθη μέχρι τοῦ

1716, και πάλιν ανέζησε τῷ 1732. Καθὼς ἐν συμπάσῃ τῇ Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἐνταῦθα νέαν ἐπίδοσιν ἔλαβον τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀπὸ τοῦ III' αἰῶνος· ἡ Κέρκυρα ἐτιμήθη διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν προϊόντων τῶν πολιτῶν αὐτῆς Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως καὶ Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου.

Τῷ 1808 ανέζησε καὶ πάλιν ἡ Ἀκαδημία, ὡς Ἰόνιος, ἐξ αὐτῆς δὲ προήλθε ἐκκαίδεκα ἔτη βραδύτερον τὸ ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον, οὐ πρόωτος πρύτανις ὑπῆρξεν ὁ ὀνομαστός φιλέλλην λόγ. Γύλφορδ. Ὁ Μουστοξύδης ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ· πλὴν δὲ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διέπρεψε καὶ ὡς κριτικὸς τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, μεταφραστὴς ἑλλήνων ἱστορικῶν εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ ἰδρυτὴς τοῦ σπουδαίου περιοδικοῦ «Ἑλληνομνήμωνος». Εὐκαρπὸν κέντρον τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξε τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κερκύρας μέχρι τοῦ 1865, ὅτε ἠνώθη τῷ πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν (1). Μνημονεῖω ἐνὸς μαθητοῦ τοῦ Μουστοξύδου, τοῦ κ. Ῥωμανοῦ, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ αὐτῷ Γυμνασίῳ, ὅστις τὰς γνώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἰονίων, δι' ὧν δύναται νὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, ἀπέδειξε καὶ διὰ τῆς ἐν ἔτει 1870 δημοσιευθείσης μεταφράσεως τοῦ Γρατικνοῦ Ζώρξη τοῦ Χόφφ, ἧς πρόεταξεν εἰσαγωγὴν, εὐρείαν μάθησιν μαρτυροῦσαν. Ἐν τὸν Ῥωμανὸν θεωροῦ ὡς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας, ἧς τὸ ὕψιστον σημεῖον ἡ Κέρκυρα ἐφθασε διὰ τοῦ Μουστοξύδου, ὁ αὐτὸς μοι περιεῖχε τὴν διεθνή θέσιν τῆς νήσου, ὡς σταθμὸς μεταξὺ τοῦ ἐξ Ἑώας καὶ ἐξ Ἑσπερίας πολιτισμοῦ. Πάντες οἱ λόγοι τῆς Ἑσπερίας, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἀγγλοὶ, Ἰταλοὶ, εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβαίνοντες, καὶ τὴν Κέρκυραν προσεγγίζοντες, ἀνιχνεύουσι τὸν Ῥωμανὸν, ὅστις, ὡς γνωστὸν, διατελεῖ ἐν σχέσεσι πρὸς τὸν Κούρτιον, ὡς διατέλει καὶ πρὸς τὸν Χόφφ, ἐπίσταται τὰς γλώσσας τῆς Δύσεως, γινώσκει τὴν Ῥώμην καὶ ἀγαπᾷ τοὺς Ἰταλοὺς. Οὕτως ἐτίμησα ἐν αὐτῷ τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς συνεχιζομένης πνευματικῆς ἐνότητος τῶν Ἰονίων μετὰ τῆς μεγάλης ἐν τῷ πολιτισμῷ χώρας τῆς Ἰταλίας, ἧς τὰ πανεπιστήμια ἐπαίδευσαν τοὺς εὐφροεστάτους αὐτῆς ἄνδρας.

Ἡμίταλοι θεωροῦνται οἱ Ἴονιοι καθόλου παρὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων, οἵτινες τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν δὲν ἀγαποῦσι (2)· ἐπειδὴ αἱ ἱστορικαὶ αὐτῶν σχέσεις πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὑπῆρξαν λίαν διάφοροι ἢ αἱ τῶν Ἑπτανήσιων. Ἡ ἀνάμνησις τῆς λατινογαλλικῆς ἐπιδρομῆς καὶ ὁ φρουδαλισμὸς δὲν συνεδέθησαν ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι τῷ συναισθηματικῷ ἐγγνωμοσύνης ἐπὶ προστασίᾳ κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ ἄλλοις εὐεργετήμασιν, ἀλλὰ τῇ ἀναμνήσει βίαιας διαλύσεως καὶ καταστροφῆς τῆς ἐθνικῆς περιουσίας. Ἐν Κερκύρᾳ ἀπαναντίας πάντοτε ἐνόμιζον ὅτι εὐρισκό-

μην ἐν Ἰταλίᾳ· μετὰ παντὸς λογίου ἡδυνάμην νὰ ὀμιλῶ ἰταλιστί. Πλείους τῶν 4000 Ἰταλῶν συζῶσι τοῖς Ἕλλησιν ὡς καθολικὴ κοινότης, ἧς κεφαλὴ εἶναι ὁ λατινεπίσκοπος. Ἄλλως ἢ οἱ μεμνημένοι Γάλλοι ἐν Κορρικῇ ἀποτελοῦσι ἐνταῦθα οἶνον ἕξῃρα τῆς ἱστορίας τῶν αἰῶνων, καὶ κατὰ συνέπειαν νομίμως ἐγκατεστημένον στοιχεῖον τοῦ λαοῦ. Προβλέπομεν ὅμως ὅτι συνέπειαι τῆς ἐνώσεως τῆς Κερκύρας μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔσται ἡ βαθμιαία συγγένειαι τοῦ ἱστορικοῦ τούτου στοιχείου ὑπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Τὴν κοσμοπολιτικὴν διεθύνουσαν τῆς Κερκύρας ἐνισχύει πολυάριθμος Ἰουδαϊσμός. Πότε οἱ Ἑβραῖοι μετενάστευσαν εἰς τὴν νῆσον, τὸ ἐν Ἀνατολῇ Ἑλδοράδο αὐτῶν, οὐ δύναμαι εἰπεῖν, τῆς ἱστορίας τῆς ἰονίου αὐτῶν διασπορᾶς οὐσης σκοτεινῆς. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἤλθον καθ' ὁμάδας φυγάδες ἐκ τῆς ἀνατολῆς. Κατὰ τὸν IV' αἰῶνα Βενιαμὴν ὁ ἐκ Τουδέλας ἓνα μόνον Ἰουδαῖον εὗρεν ἐν Κερκύρᾳ· διὸ παραδέχεται ὅτι βραδύτερον ἤρξαντο μεταναστεύοντες ἐκεῖσε κατὰ συνέπειαν τῆς ὑπὸ τῶν λατίνων σταυροφόρων καταλύσεως τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων ἠριθμοῦντο πολλοὶ, τὸ δὲ ἀρχαιότερον προνόμιον αὐτῶν χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1323. Τριάκοντα ἐξ ἐνικυτοῦς βραδύτερον ἐθεωροῦντο ἤδη τασούτων ἰσχυροὶ, ὥστε μεταξὺ τῶν προσβυτῶν τῆς Κερκύρας πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Γερουσίαν, τὴν παραδοῦσαν αὐτῇ τὴν Νῆσον, ἀναφέρεται καὶ εἰς Ἰουδαίους, ὁ Δαβὶδ Σέμος. Οἱ Ἕλληνες ἐκακοποιοῦν αὐτοὺς λιθοβολοῦντες καὶ κλέπτοντες, καὶ τὰ νεκροταφεῖα αὐτῶν βλάπτοντες· μὴθὸς τις μάλιστα κενετροχῆς ἔλεγε τὴν Κερκυρὴν γενέτειραν Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Τὸν IV' αἰῶνα ἐπεδείκνυτο τῷ ἄγγλῳ Βρόμτρου, οὐχὶ ἐν τῇ νήσῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἠπειρωτικῆς παραλίης, καστέλλου τι, ὡς ὁ τόπος οὗτος· περιέργως δὲ κατόπιν μετετέθη εἰς τὴν κόμην τῆς Κερκύρας Ἰσκαρίαν, ἧτις ἀναμνησκεί αἶμα τὸ ὄνομα τῆς ὀμηρικῆς Σφερίας. Οὕτω συνεδέθη ἡ Ὀδύσεια τῷ Ἰουδαϊσμῷ! Ἡ Ἑνετικὴ τῷ 1400 ἀπηγόρευσε τὸν λιθοβολισμὸν τῶν Ἰουδαίων, ἐπέβαλεν ὅμως αὐτοῖς ἀντὶ τούτου φόρον 300 δουκάτων· ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι, προδύμησαν νὰ λιθοβολῶνται «μετρίως» παρὰ νάποτίσωσι χρῆματα. Ἡ δημοκρατικὴ ἐξηκολούθησε προστατεύουσα αὐτοὺς, καὶ ὅτε ἐν ἔτει 1531 ἀπεδίωξε τὸν χωρὸν αὐτῆς πάντας τοὺς Ἰουδαίους, μόνους τοὺς ἐν Κερκύρᾳ ἐξήρσε. Ὁ στρατάρχης Σούλεμβουργ ἐπίσης κύνει αὐτοὺς, ὁ δὲ Κίραβαλλ λέγει ὅτι ὕπως τιμήσῃ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ἐπεδείξαντο κατὰ τὴν τουρκικὴν πολιολογίαν, ὠνόμασεν ἐν τῶν φρουρῶν τῆς νήσου Ἀβραάμ. Ἐτεῖ 1760 ἠριθμοῦντο 1171 Ἰουδαῖοι ἐν Κερκύρᾳ, ὧν πολλοὶ πλουσιώτατοι. Τῶν δὲ πλήθυστός των ἀνέχεσται εἰς 5000· ἡ Κέρκυρα λοιπὸν ἔχει ἰκανὸν ὕλικὸν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἰουδαϊκοῦ ζητήματος, ἐνῶ ἐν Ζα-

κύνθῳ μόλις 300, ἐν Κερκαλληνίᾳ περίπου 40, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ὀλίγοι Ἑβραῖοι βιοῦσιν. Ἐπὶ τῆς γαλλικῆς κατοχῆς ἀφῆρθη ἀπ' αὐτῶν τὸ κίτρινον ἀτιμωτικὸν ἔμβλημα, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ ἀνῆγειραν ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν Ζακύνθῳ, τὸ Γκέτο. Εἶνε τμήμα εὐρύχωρον μὲ καλὰς οἰκοδομὰς καὶ δόους.

Καὶ τέταρτον στοιχεῖον ἐκ τῆς ἠπειροῦ δρυόμενον ὑπάρχει ἐν Κερκύρᾳ, τὸ ἀλβανικόν· ἀλλὰ τοῦτο ἀπλῶς φιλοξενεῖται ἐνταῦθα, διότι ἡ Ἑπτανήσος οὐδέποτε ἔλαβε πειρᾶν, ὡς ἡ Ἀπτικὴ, ἡ Βοιωτικὴ, ἡ Κόρινθος, ἡ Εὐβοία, ἡ Ἰδρυα καὶ ἄλλαι νῆσοι, μεγάλων ἀλβανικῶν μεταναστάσεων. Καὶ αὐτὸς ὁ φοβερός Ἀλήπασας δὲν κατώρῃσε νὰ δεσποσῇ τῶν ἰονίων νήσων. Μόνον φυγάδες ἠπειρωταὶ κατοκίσθησαν ἐν τῇ νήσῳ, καθεκάστην δὲ προσέρχονται ἀλβανοὶ ὡς ἐργάται ἢ ἔμποροι. Τοὺς ἀνιχνεύει τις ἀμέσως οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐνδυμασίας ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἰδιώζοντος φυλετικοῦ τύπου. Ἀφροντίς καὶ διαθροπτόμενος βηματίζει καὶ ὁ πνεύστερος Ἀλβανός, ὡς ἂν εἶχεν ἀπὸ ἠρώων καταγωγὴν ἢ συνάσθησαν τῆς πελαγονικῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, φέρων δασύτριχον κάπαν, ἐρυθρὸν φέσιον, περικνημίδας καὶ ἀγκυλωτὰ πέδιλα. Ὡς ζῶν φορητὴν βηματίζει παρ' αὐτῷ ἡ γυνὴ μὲ σάκκον ἢ δέμα ξύλων ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ παρὰ τοῦτο τὴν ἄδρακτον στρέφουσα. Καὶ ἐν αὐτῇ εἰσι στοιχεῖα ἠρωϊσμοῦ ὡς παρὰ ταῖς γυναῖξαι τῆς Πάργας καὶ τοῦ Σουλίου! Καὶ αἱ πνεύσταται τῶν ἀλβανίδων φέρουσι κεντήματα ἐπὶ τῆς μαλλίνης κασσάκας τῶν εἶδον μητέρα ἐπαίτου ἀλβανόπαιδος, ἧτις, ἐπιδιορθοῦσα τὸ ἐσχισμένον ἔνδυμα αὐτοῦ, συνέραπτε τὸ ἐμβάλωμα νήματι ἐρυθρῷ ἐν εἶδει κεντήματος. Εἶδον καὶ εὐπόρους Ἀλβανούς, γυναῖκας ἐν ὠρκίᾳ ἐνδυμασίᾳ, ὁμοίᾳ τῶν ἐν Ἑλευσίνῃ καὶ Ἀργεῖ· μεγάλαι ἀργυραὶ σφαῖραι ἢ νομίσματα ἐκρέμαντο ἀπὸ τοῦ πορφυροῦ πεσελλοῦ· ὁ λαμνός, τὰ ὅσα πεφορωμένα χρυσῷ κίτρινος πέπλος περιέβαλλε τὴν κεφαλὴν· οὕτως ἐβάδιζον οἰκογενειακῶς ἐπὶ τῆς Πλατείας, ὡς χορὸς ἀρχαϊκός.

Ἡ πλατεία αὕτη εἶναι τὸ ἐσπερινὸν θέατρον τοῦ ποικίλου ἀνατολικοῦ κόσμου· ἐνταῦθα περιφέρονται ἐν ταῖς δεινροστοιχίαις ἐγγώρῃσι καὶ ξένοι, ἐπὶ δὲ τῆς γλῶσς εἰσι καὶ τράπεζαι χάριν τῶν θαμνῶνων τῶν καφεπωλείων. Παιδίτια παίζουσι καὶ ἀρνία βόσκουσι· περὶ τὴν τοξοειδῆ ἀψίδα τοῦ Μαιτίλανδ ἵππεῖς παρέρχονται ἐπὶ μικρῶν τουρκικῶν ἵππων· μελανεῖμονες πωγωνοφόροι κληρικοὶ, τοῦρκοι, ἀλβανοὶ, Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ, καὶ ξένοι περιέρχονται τῆδε ἀκαῖστα. Ἀγγλοὶ, τῶς κύριοι ἐν Κερκύρᾳ, νῦν δὲ περιηγηταί, φέροντες πῖλους παραδόξους, σπεύδουσιν ἢ στρατιωτικῆ μουσικῆ ἐτοιμάζεσθαι εἰς συναλίαν· τὰ

1. Νομίζομεν ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐξέλαβεν ἐνταῦθα τὰς κερκυραϊκὰς γυναῖκας τῆς Λευκίμνης ἀντὶ ἀλβανίδων. Σ. II.

πάντα προξενοῦσι θυμηδίαν, οὐδὲν προσκρούει τῷ ἑτέρῳ! Πάντες ἀπολαύουσι φαικικὴ ἀναπαύσει τῆς ἐσπερινῆς αἴρας καὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν θέας. Ἀμα τῇ ἐσπέρᾳ τὸ εὐρύπεδον (Spianata) ἐγκαταλείπεται. Πυρολαμπίδες κατὰ σήμνη περιφέρονται περὶ τοὺς θάμνους, ἐπὶ δὲ τῶν κορυφῶν τῶν πευκῶν θρηγεῖ περοβημένη ἡ γλαυξ, ἀναπολοῦσά μοι τὰς ἀργυρὰς νύκτας ἐπὶ τῆς ἀροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ ἑλληνικὸν Πάσχα χαρίζει ἰδιώζον θέλητρον εἰς τὴν ζῶν τῆς Κερκύρας. Τὴν νύκτα πάσα γωνία τῆς ἀγορᾶς παριστᾷ ἀνατολικὸν παζάριον. Λευκοσιδήροι λυχνία· ἐλαίου ἐφώτιζον θαμβοῦσαι τὰ ὑπὸ τὰς στοὰς τῶν ὀδῶν ἐργαστήρια, ἐν οἷς ποικίλα εἶδη ἐπωλοῦντο· τουρκικὰ γλυκύσματα ἀηδοῦς θεωρίας, μέλι, γαλβᾶς, ζυμαρικά ἐλαϊώδη, κίτρινον χαδιάριον ἐν βυτίοις, ἐλαῖαι μέλιται, πασχάλεια κόκκινα ὡς ἐν ὀρνιθοειδέσι ζυμαρικοῖς, πλήθος πολυδιδάλων κηρίων ἐπὶ τραπέζων, σωροὶ ἄρτων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, σωροὶ πορτοκαλλίων· οἶνοπωλεῖα, ἐπὶ τῶν σημαίων τῶν ὀπιῶν ἐπεγγράκτο τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, κρασι ἄσπρο Κερκαλληνίας· καφεπωλεῖα, κουρεῖα, ἐργαστήρια χειρωνάκτων. Διὰ μέσου τοῦ συνωστίζομένου πλήθους προχωρεῖ μετὰ κόπου ὀνηλάτης, οὐ ὁ ὄνος φέρει πεποικιλμένα βαρέλια ὕδατος.

Σπεύδουσιν εἰς τὰς Ἑκαλησίας, εἰς τὴν μητρόπολιν Σπηλιώτισσαν, εἰς τὸν Ἄγ. Σπυρίδωνα. Ἡ κροάθην ἐκεῖ τῆς ἀκολουθίας τῶν Παθῶν τῆς Μ. Πέμπτης, καὶ ἐλυπήθη ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔδουσιν εἰς ἔρρινον τόνον, ἀσχημίζοντα τὸ ὠρκίον ἀρχαῖον ἔσμα. Θερωδῶς κατησπάζοντο τὴν λάρνακα τῶν λειψάνων. Τὴν ἐσπέραν τῆς Μ. Πρασκευῆς περιῆλθε τὴν πόλιν ἡ λιτανεία τοῦ ἐπιταφίου, ἧτις ἐπανελήθη τὴν πρωΐαν τοῦ Μ. Σαββάτου. Σοβαρὸν ἐβάδιζον οἱ ἐν τέλει, οἱ στρατιῶται, καὶ ὁ κληρὸς μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, οἱ πλείστοι σεβάσμιοι, ἐν πολυτίμοις στολαῖς· μεταξὺ διεκρίνοντο καὶ νεκρὰ πρόσωπα μὲ μακρὰν καὶ ἀνεμῆνην κόμην. Ἐρυθρὴν λάβαρον ἔφερε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ, κεχρυσωμένοι φανοὶ, μεγάλα κίτρινα στήλαι, ἐφ' ὧν ἔκειον εὐσμοὶ λαμπάδες. Εἶπετο μικρὸς ἐπίχρυσος σαρκοφάγος, κεκαλυμμένος βελούδῳ κυκνομελᾶνῳ, εἶτα χρυσῇ λάρναξ τοῦ Ἄγ. Σπυρίδωνος. Παράδοξον ὅτι τὸ μέχρις ἀποθεώσεως τιμώμενον λείψανον, καὶ λίαν προσδοκώμενον, εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ οἴκου τῶν Βουλγάρων. Ὅτε ἡ λιτανεία διήλθε διὰ μέσου τοῦ ἐορταστικῶς ἐνδεδυμένου λαοῦ πρὸ τῶν ἀνακτόρων ἀπέναντι τῆς θαλάσσης καὶ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων, παρέστη ἀληθῶς ὠρκία εἰκών. Μετὰ τῶν ἐπιταφίων θρήνων τοῦ χοροῦ ἀνεμιγνύετο τὸ βέλυσμα τῶν πασχάλιων ἀνῶν, οἵτινες δεδεμένοι παρὰ τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν ἢ ἐκ τῶν δένδρων, περιέμενον τὴν θυσίαν αὐτῶν· παρ' αὐτοῖς ἴσταντο ἀίμοχαρῆς νέοι μὲ τὴν μάχιζον εἰς τὴν δεξιάν. Μετέβημεν εἰς τὴν Σπηλιώτισσαν, ὅπως πα-

ραστῶμεν εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ ὄλη τελετὴ ὅμως ἐνταῦθα δὲν ἔφερε τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς βωμολογίας λατρίας ἱερέως τις ἔδωκε σημεῖον παρὰ τὴν πόλιν. Ἐκπυρσοκροτήσεις ἐδρόντησαν, κώδωνες ἤχησαν, ὁ λαὸς ἐξώρμησεν — ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἐν ἀναρῆ ἡ ἡμερος τεσσαρακοστὴ μετεβλήθη εἰς ἀγριώτατον τάραχον ἀπὸ πάσης οἰκίας ἀντήχει. Ὁρῶντες πνευῶν ἀπὸ τῶν παραθύρων ἐπιπτόν κατασυντριβόμενα πῆλινα ἀγγεῖα εἰς ἐμπαιγμὸν τοῦ Ἰουδα Ἰσκαριώτου καὶ ὡς σύμβολον τῆς ἄλλοτε ποτε λιθοβολήσεως τῶν Ἰουδαίων. Πρὸ τῶν πυλώνων ἐσφάζοντο, ἐν μανιώδει ἀμίλλῃ, ἀρνία καὶ τῷ αἵματι τῶν ἐγαράσσετο σταυρὸς ἐπὶ τῶν παραστάδων. Τὸ εἰδύλλιον τῆς Κερκύρας διαμῆς ἀπεσβέσθη, καὶ τοῦτο διὰ τῆς θρησκείας. Ὅλη ἡ νῆσος μετεβλήθη εἰς σφαγεῖον καὶ ὄλη τὴν ἡμέραν πρὸ τῆς Porta Reale ἐσφάζοντο καὶ ὠπτοῦντο ἀρνία, τὰ δὲ λιμνάζοντα αἵματα ἐσωρεύοντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πᾶς Κερκυραῖος ἐφαίνετο ὅτι ἠπίστατο τὴν τέχνην τοῦ σφαγέως, ὡς ἀρχαῖος τις ἀνὴρ. Ἡ λατινικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐτήρησε τὴν ἐν αἵματι πασχάλιον ταύτην θυσίαν, ἐν τῇ ἐλληνικῇ ὅμως εἶναι λείψανον τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἅμα καὶ τοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἡ ἀτελεύτητος τῶν θυμάτων αἵματοχυσία, αἱ ἱερὰ καὶ ἡ μᾶλλον μιμρὰ ἐορταστικὰ ἐκατόμβη, εἰσὶ τὸ μᾶλλον ἀποτρόπαιον σημεῖον τῆς ἀρχαιότητος οἱ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θεοὶ ἔδοσκον ἐν τῷ αἵματι.

Ἡ δὲ εἰς ἐσπευσά νὰ φύγω ἐξω πρὸς τὴν αἰωνίως καθαρὰν φύσιν τῆς νήσου καὶ τὰς ἱερὰς σκιάς τῶν ἐλαιῶνων τῆς, καὶ ἐπειδὴ ἡ πόλις τῆς Κερκύρας ὀλίγα παρέχει τὰ ἀξιοθέατα, ἃς ἐπιθεωρήσωμεν ἐκατέρωθεν τὰ περίξ τῆς πόλεως, ὅπως εἶτα στραφόμεν εἰς τὰ ἐνδότερα.

Ὁ σὺρ Χ. Δούγλας ἔταμεν ἀμαξίτην παραθαλάσσιον ὁδὸν διὰ τῶν ἐνετικῶν προχωμάτων, ἀγούσαν ἀπὸ τῆς πλατείας εἰς τὴν Γαρίτσαν. Τὸ προάστειον τοῦτο κεῖται παρὰ τὴν λιμῆνα τοῦ Ἀλκινόου, ὃν ὀρίζουσι τὸ φρούριον καὶ γλῶσσα γῆς, συνέχεται δὲ ἐτέρῳ προαστείῳ τῷ Ἀνερομύλω, οὕτω κληθέντι ἀπὸ ἡρειωμένου τινὸς πύργου παρὰ τὴν θάλασσαν, χρησιμεύοντος ἄλλοτε ἀντὶ ἀνεμομύλου. Γλῶσσα γῆς ἀνωφερῆς ἄγει πρὸς τοὺς ὑπερκειμένους πλήρεις φυλλωμάτων λόφους, ὅπου ἡ βασιλικὴ ἐκκλησία. Ἐν τῷ σχηματιζομένῳ κόλπῳ τῶν Καστράδων ἐκείτῳ ποτε τὸ ναυπηγεῖον καὶ ἡ ἀγορὰ τῆς Κερκύρας τὴν θέσιν δὲ καθόλου τῶν νῦν προαστείων καὶ τῶν περίξ κατεῖχεν ἡ ἀρχαία πόλις. Αἱ Καστράδαις χρονολογοῦνται ἀπὸ τῶν πρώτων ἡδὴ βυζαντινῶν αἰώνων, καίτοι, ὡς ὁ Ῥωμανὸς εἰδειξέ μοι, τὸ πρῶτον ἀναφέρεται τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν χειρογράφῳ τῆς 18 αὐγ. 1370. Ἀμφότεραι ἰα παραλαί μὲ ἀνέμνησαν τὰς τῆς Κορσικῆς ἐνταῦθα τὰ πάντα εἰσὶν ἀνθρώπων καὶ λαχανόκηποι. Οἰκίαι, ἐφ' ὧν βλέπει τις ἀρχαῖα τεμάχια μαρμάρων πεπυρωμένα, μονόροφοι καὶ μι-

κρὰ ἴστανται μεταξὺ κυπαρίσσω, φοινίκων, κάκτων καὶ δαρῶν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν νάσχοι, ὅμοιοι πρὸς ἐπαύλεις, ἐντὸς κήπων ἢ ἐπὶ ἀθουρῶν πλατειῶν. Ἀρνία βόσκουσιν ἐπὶ τῆς χλόης γυναῖκες ἀσχολοῦνται περὶ τειχιωμένα φρέατα ἄνδρες σκάπτουσι τὰ κηπάρια, ὡς ὁ Ἀζέρτης παρ' Ὀμήρῳ. Οἰκίαι τινὲς στεροῦνται παραθύρων ἔστιν ὅτε εἶδον κηκλίδας πεπλεγμένας διὰ φυλλωμάτων καθαρὰ δωμάτια, ἔνθα χιονόλευκος κλίνη, ἢς ἐπικρέμανται ἡ Πανηγυρία καὶ μικρὰ λυχνία.

(Ἐκτετατὸν συνήθη)

ΘΗΗΣΚΟΝΤΕΣ ΠΑΠΑΙ

Οἱ πλεῖστοι τῶν Παπῶν, ὅσοι διώκησαν μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἶχον ἰδιάζοντα φόβον τοῦ θανάτου. Ὁ ψίθυρος τῶν περυγῶν τοῦ ἐπιθανατίου Ἀγγέλου ἔφερεν αὐτοὺς εἰς ἀπελπισίαν, ὃ δὲ φόβος τοῦ νὰ καταλίπωσι τὴν κυριαρχίαν τοῦ κόσμου τούτου, ὅπως ἀποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἄγνωστον χώραν, ἐξ ἧς οὐδεὶς ἐπανέκαμψεν, ἀφήρει ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Οἱ Πάπαι ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης εἶνε θέλημα παριστῶν ἐναργέστατα τὴν ἐξουθενώσιν τῆς γῆνης μεγαλειότητος.

Ἀλλὰ διατί οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ ἐπίτροποι τοῦ Χριστοῦ εἶχον τοιοῦτον φόβον ἀπέναντι τοῦ θανάτου; Ὁ φόβος ἄρ' ἔγε τοῦ νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τοῦ αἰωνίου κριτοῦ ἔφερεν τοὺς Πάπας εἰς τοιαύτας ἀναξίνας αὐτῶν σκέψεις, ἢ ἡ φροντίς ὅτι θὰ καταλίπωσι «τὸ βασιλεῖον τοῦ κυρίου» ἐσκότηζε τὰς τελευταίας αὐτῶν στιγμὰς, παρενεύρουσα περιδεεῖς σκέψεις; Οὐχί. Σπανιώτατα οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ εἶχον ὁσὶν τινὰ τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων τῶν εὐαισθητῶν συνειδητῶν, καθόσον τὸ ἀθέβδιον περὶ τῆς τύχης τῆς ἐκκλησίας ἀπησχόλει μόνον τὰς εὐγενεῖς φύσεις ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Τὸ πλεῖστον τῶν κυριάρχων τῆς ἐκκλησίας, δι' ὧν ἡ Ῥώμη ἐρωδιάζε τὸν κόσμον, εἶχεν ὡς ἀπόφθεγμα ἴδιον τὴν ἐγωϊστικὴν φράσιν: «Ἐμοῦ θανόντος, γαῖα πυρὶ μιγήτω», διὸ καὶ οὐδὲν οὔτε ζῶντες οὔτε θανόντες ἐφρόντιζον. Τὰ αἵτια δὲ τοῦ μεγάλου τρόμου αὐτῶν πρόπει νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς ἰδιαζούσας περιστάσεις, αἵτινες ἐπῆρχοντο σχεδὸν τακτικῶς ἅμα ὡς ἡγγίζεν ἡ τελευταία αὐτῶν ὥρα. Οἱ ἰσχυρότατοι καὶ κραταιότατοι τῶν Παπῶν ἀπέθανον ἄθλιοι καὶ ἐγκαταλειμμένοι. Σθενυμένων τῶν βλεμμάτων αὐτῶν, συνεσβέννυτο καὶ ἡ δόξα των. Οὐδεὶς, οὔτε συγγενὴς οὔτε φίλος, ἐφρόντιζε πλέον περὶ τοῦ θνήσκοντος ἡγεμόνος τῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὅλου δὲ τοῦ ὄγκου τῆς ἰσχύος δὲν ἀπέμεινε κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῶν στιγμὰς οὔτε μίαν χεῖρα, ὅπως παράσχη εἰς τὴν διψαλέαν αὐτῶν γλῶσσαν τὸ τελευταῖον ποτήριον.

Πνέοντος τοῦ Πάπα τὰ λοιπῶν, διεβήθη ἔνετο ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Βατικανοῦ πᾶσα ἱεραρχία

καὶ τάξις. Τὸ πλῆθος τῶν εὐνοουμένων, γνωρίζον ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ὀλίγα μόνον ὥρα ἢ μᾶλλον στιγμή ἀπέμεινον τῆς προτέρας κυριαρχίας, ἔσπευδε νὰ ἐπωφεληθῇ τοῦ χρόνου. Τότε δὲ ἤρχιζε γενικὴ διαρπαγὴ. Ἠρπάζοντο χρήματα, ἔγγραφα, πολύτιμα σκεύη, χρηματοκιβώτια διηνοίγοντο. Πᾶν τὸ μὴ στερεώτατα κεκλεισμένον διηρπάζετο, ἐν ᾧ ὁ Πάπας μόνος καὶ ἐγκαταλειμμένος ἀπόλλυτο ἐν τινὶ δωματίῳ. Ἐπειδὴ δὲ ἕκαστος τῶν Παπῶν ἐγνωρίζε τὴν συνήθειαν ταύτην, ἦτο περίτρομος πρὸ τῶν τελευταίων αὐτοῦ στιγμῶν. Τὸ ἔθιμον δὲ τοῦτο διετηρήθη καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ προκατόχος Πίου τοῦ ἐνάτου Γρηγορίου ὁ δέκατος ἕκτος ἦτο ἄξιον οἴκου θύμα τοῦ ἐθίμου τούτου. «Πτωχὸς τις ἐργάτης ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Βατικανοῦ», διηγεῖται ὁ Μάξιμος d'Azeglio ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ περὶ τῶν συμβάντων, ἅτινα συνώδευσαν τὸν θάνατον τοῦ ἰσχυροῦ τούτου Πάπα, «γνωρίζων ὅτι ὁ Πάπας παραδίδει τὸ πνεῦμα, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ αὐτὸν τὸ τελευταῖον. Κρούει ἐπὶ τινος θύρας. . . οὐδεὶς ἀποκρίνεται. Εἰσέρχεται ἐν τῷ δωματίῳ, ἀλλ' οὐδένα ἀπαντᾷ. Μεταβαίνει εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Οὐδεὶς. Ἀνοίγει τρίτην θύραν, καὶ ἰδοὺ εὐρίσκειται ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ θνήσκοντος Πάπα. Ἐπὶ τῆς κλίνης ὑψοῦται ὄρος στρωμάτων ἀλλ' ὁ Πάπας ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀγωνίας ἐκλινε, φαίνεται, λίαν πρὸς τὸ ἐν μέρος, οὕτω δὲ, ἔχων τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ ἦμισυ τοῦ σώματος ἐξω τῆς κλίνης, ἐκινεῖτο τῆδε κακίῃσε. Ὁ πτωχὸς ἐργάτης ἀπὸ ἐπανερέσεν αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του, τὸν καλεῖ κατ' ὄνομα, τὸν σείει. . . ἦτο ψυχρὸς. Τότε πίπτει εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἀποτεινεί τὸ de profundis ὑπὲρ τοῦ κοιμηθέντος. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην εἰσέρχεται εἰς τῶν οἰκείων, ὅστις εἶχεν ἤδη κρῖναι εἰς ἀσφαλῆ χῶρον τὴν λείαν του, ἐκπλήσσειται βλέπων τὸν κηπουρὸν, κορυγάζει, ἀπειλεῖ ὅτι θέλει φονεῦσαι αὐτὸν, ἐὰν διηγηθῇ τι ἐξ ὅσων εἶδε, καὶ ἐπὶ τέλος διώκει αὐτὸν ἐξω. Ὁ κηπουρὸς ὅμως ὤμιλησεν. . .»

Ἡ ἱστορία αὕτη Γρηγορίου τοῦ δεκάτου ἕκτου δὲν εἶνε ἡ οἰκτροτέρα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς παπωσύνης. Πολυάριθμοι προκατόχοι του εὗρον τὸν θάνατον δια φρικώδους τρόπου, τὸ δὲ δράμα, ὅπερ οἱ Πάπαι βλέπουσι περὶ ἑαυτοὺς θνήσκοντες, εἶνε τοσοῦτον θλιβερόν, ὥστε σχεδὸν ἐξαγνίζει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν προτέρων ἀμαρτημάτων. Ἀλλὰ το δράμα τοῦτο ἐνίοτε σὺν τῷ τραγικῷ καθίσταται καὶ ἀποτρόπαιον διὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ θνήσκοντος.

Τοιαύτην δ' ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου παρέχουσι ἰδίως οἱ σιμωνιακοὶ Πάπαι, οἵτινες θεωροῦσιν ὡς ἅγιον τὸ ξανθὸν τοῦ χρυσοῦ χροῦμα. Δὲν εἶνε δὲ ὅντως ἄξιον ἀγανακτήσεως τὸ νὰ ἀκούη τις τὸν Πάπαν Ἰννοκέντιον τὸν τέταρτον, θνήσκοντα ἐν ἔτει 1254, καὶ ἀναφο-

νοῦντα εἰς τοὺς κλαίοντας ἀνεψίους του: «Quid plangitis, miseri? Nonne vos omnes divites relinquo?» («Τί δδύρεσθε, ἄθλιοι; δὲν σὰς ἀφίνω ὅλους πλουσίους;»).

Ἄλλ' ἀγωνιώδεις στιγμὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου εἶχεν ὁ Πάπας, μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποῖου εἶνε συνδεδεμένον διὰ παντός τὸ τέλος τοῦ ἐνδόξου οἴκου τῶν Χοχενστάουφεν. Τὸ μεγαλύτερον τῶν συμβάντων κατὰ τὸν βίον τοῦ Πάπα τούτου ἦτο ὁ φόνος τοῦ Κορναδίνου, καίτοι δὲ οἱ περὶ αὐτὸν κατέβαλον πολὺν κόπον, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ συμβάντος τούτου κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου. Οὕτω δὲ Κλήμης ὁ τέταρτος ἀπέθανεν προσέρων τὸ ὄνομα τοῦ Κορναδίνου. «Ἡ τεταραγμένη μορφή τοῦ ἀθώου ἀνεψίου Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου ἐπὶ τοῦ ἱερῶματος ἐν Νεαπόλει, γράφει ὁ Γρηγόριος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥώμης, «ὅταν ἀνέτεινε τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσευχόμενος ἐκαμπτε γόνυ ὅπως δεχθῆ τὸ θανατηφόρον κτύπημα, ἴστατο ὀρθία ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θνήσκοντος Πάπα». Κατηράτο μεγαλοφώνως καὶ μετὰ πάθους διὰ τὸ ἀδικῶς χυθὲν αἷμα, καὶ ἐθρήνει διότι μετ' ὀλίγον δὲν ἠθελε δυνηθῆ νὰ δικαιολογηθῆ καὶ πρὸ τοῦ αἰωνίου κριτοῦ. Ἡ ὀπτασία τοῦ τελευταίου Χοχενστάουφεν διήγειρεν εἰς αὐτὸν πυρετώδη φρίκην. Δὲν ἐσυλλογίζετο τὸν θάνατον, ἀλλὰ τὸ οἰκτιστὸν θύμα τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐν Νεαπόλει. Ἡ θέλησαν νὰ τὸν καθησυχάσωσιν, εἰπόντες ὅτι δὲν ἐρόνευσεν αὐτὸς τὸν Κορναδίνον ἀλλὰ ὁ Κάρολος ὁ Ἀνδεγαυτικὸς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔδωκε τὸν καθησυχάσει. «Μοὶ λέγετε ὅτι εἰμι ἀθῶος τοῦ ἀμαρτηματός», εἶπεν στένων, «ἀλλὰ μὲ καταδικάζει ἡ συνείδησις». Καὶ πάλιν ἤρξατο νὰ μέμνηται ἑαυτοῦ συνεχῶς καὶ μετὰ πάθους διὰ τὸ ἀνοσιούρημα αὐτινὸς ἦτο αἷτιος καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἠσθάνετο βαθεῖαν μεταμέλειαν.

Βονιράτιος ὁ ὄγδοος, ὁ πανίσχυρος οὗτος Πάπας τοῦ μέσου αἰῶνος, ἀπέθανεν αὐτόχειρ. Τὸ τέλος δὲ τοῦτο εἶχε προσέπει ὁ προκατόχος αὐτοῦ Καίλιεστινὸς ὁ πέμπτος, ὁ πρῶτος, ὡς γνωστόν, ἀνώτατος ποιμὴν, ὅστις ἐκουσίως ἀπέθνηκε τὴν τιάραν «Intrabit ut vulpes, regnabit ut leo, morietur ut canis» — «Ἡ εἰσέλθη ὡς ἀλώπηξ θὰ βασιλεύσῃ ὡς λέων, θὰ ἀποθάνῃ ὡς κύων», ἐφώνησεν ὁ ἐρημίτης ἐνδεδυμένος τὴν παπικὴν ἐνδυμασίαν, καὶ ἡ προφητεία αὐτοῦ ἐξετελέσθη ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦ θανάτου τοῦ Βονιράτιου. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ὁ Βονιράτιος κατελήθη ὑπὸ μανίας καὶ παροξυσμῶν ἐπιληψίας, ἡμέραν δὲ τινα εὗρον αὐτὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Anagni νεκρὸν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν συντεθλασμένην, διότι ἐν τινὶ παροξυσμῷ ἐπιληψίας ἐπληξέ τὴν κεφαλὴν τῷ βιαίως ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὥστε αὕτη συνθλασθεῖσα παρεμορφώθη. Ἀλλ' ὁ Βονιράτιος εἶχε φροντίσει πρὸ τοῦ θανάτου ὅπως

καὶ ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ μὴ ἐπιζήσῃ· οὕτω δὲ εὗρον τὸν περὶ τὴν Κωνσταντινὴν δολοφονημένον ἐν τῷ κελίῳ του. Μόλις ἦλος εὗρέθη ἐμπεπηγμένος ἐν τῷ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἡ δὲ φήμη ἐκήρυττε τὸν Βουιράτιον ὡς τὴν διατάξαντα τὸν φόνον.

Δὲν ἀπέθανε δὲ μόνον ὁ Καίσαρ, ἀλλὰ καὶ βιαίου θανάτου ὑπὸ χειρὸς δολοφόνου. Ἡ ἱστορία διηγεῖται ἡμῖν πλεῖστον φόνων γενομένων ὑπὸ Παπῶν, τὸ δὲ σὺνθετος ἦν ὁ εἰς Πάπας νὰ φονεύῃ τὸν ἑταίρον εἴτε διὰ συνεργῶν εἴτε ἰδίῃ χειρὶ. Βενέδικτος ὁ ἕκτος ἐνεχείρισεν εἰς Κλήμεντα τὸν δευτέρου, τῆ 9 Ὀκτωβρίου 1047, τὴν κύλικα τοῦ δηλητηρίου. Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ Βενέδικτος, ὅστις ὡς πᾶς ἐκοσμήθη διὰ τῆς τιμῆς, καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν καιροῦ καὶ τὴν ταπεινότητα τοῦ φρονήματος ἐξισώθη μόνον Ἀλέξανδρος ὁ Βοργίας, ἀπέθανε ἐπίσης διὰ βιαίου θανάτου, καθόσον τὸν ἐπιζήσαν ἐπὶ τῆς κλίνης. «Μωρότερος τοῦ Καλιγούλα, ἀμειψιότερος τοῦ Ἡλιογαθάλου», οὕτω χαρακτηρίζεται Βενέδικτος ὁ ἕκτος ὑπὸ ἐξέχοντος Γερμανοῦ ἱστορικοῦ· ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὐτῆ φέρεται κολακευτικῆ παραβαλλομένη πρὸς τὴν γραφεῖσιν ὑπὸ τῶν συγχρόνων. Συγγραφεὺς τις ἀναφέρων τὴν ἀποπνευγμένην τοῦ Βενέδικτου προσθήκει: *Pridie oportebat* (ἔπρεπε νὰ γείνη πρότερον).

Ἐάν δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ ἕκτος ἐκ τοῦ οἴκου Βοργία ἀπέθανε δολοφονηθείς, δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἀποδεδειγμένον. Εἶνε ὅμως γενικῶς διαδεδομένη ἡ ἰδέα ὅτι ὁ μικρότερος οὗτος τῶν Παπῶν ἀπέθανε δηλητηρηθεὶς. Πιστεύουσι δὲ ὅτι ἀπέθανεν οὕτω, διότι, ὅπως ὁρθῶς ὁ Γρηγορίου παρατηρεῖ, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀποθάνῃ φυσικὸν θάνατον πρὸς τοιοῦτον, ὅποιος ὁ Ἀλέξανδρος Βοργίας.

Εἶνε δὲ βέβαιον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέθανε φρικτὸν θάνατον. Ἐγκαταλειμμένος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ἢ κακομεταχειριζόμενος, ἐπάλαυν ἐπὶ πολὺ μετὰ τοῦ θανάτου. Ἡ νόσος τότε εἶχε παραμορφώσει τοὺς χαρακτηρισμοὺς του, ὥστε εἶχε καταντήσει ἀγνώριστος, φρικτὴ δὲ καὶ ἀηδία καταλάμβανε τοὺς θεωροῦντας αὐτὸν τεθνεῶτα, ἐνῷ ζῶν κατηριμμεῖτο μετὰ τῶν ὠραιοτέρων ἀνθρώπων. Ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τῆς ἱστορίας ὅτι τινὲς ἔπτυσαν καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του.

Φρικτὸν τέλος ἔλαβεν ἐπίσης καὶ ὁ προκάτοχος τοῦ Ἀλεξάνδρου Βοργία Ἰννοκέντιος ὁ ὄγδοος (ἀποθ. 1492), καθόσον ἀπέθανε κατὰ γράμμα ἐξ ἀσιτίας. Ἐπειδὴ ὁ στόμαχος αὐτοῦ ἠδυνάτει νὰ πέψῃ οἰκινήματα τροφῆν, ἔμενον ἄσιτος ἐπὶ ἐβδομάδας ὄλας. Ἐξῆ μόνον ἐκ γάλακτος, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ πέψῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον. Τότε οἱ ἱατροὶ διέταξαν αὐτὸν νὰ πίνῃ γάλα γυναικείον, τὸ δὲ χρονικὸν ἀναφώνει ἐπὶ τούτῳ: «Ὁ Πάπας ἐπὶ τῶν μαστῶν τροφῶν!» Ἀλλὰ καὶ τὸ φάρμακον τοῦτο ἀπέτυχε, ἡ δὲ αὐτοῦ Ἀγιότης ἐγένετο βαρυνθὲν ἰσχυρότερα. Μετὰ

τῆς ἐλαττώσεως ὅμως τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἠδύνατο ὁ ἕως πρὸς τὴν ζωὴν· δὲν ἤθελε ποσῶς ν' ἀποθάνῃ, διὸ παρήγγειλεν εἰς τινὰ τῶν ἱατρῶν του, Ἐβραῖον, νὰ τὸν σώσῃ διὰ παντὸς μέσου. Ὁ ἱατρὸς ὡς τελευταῖον μέσον ἀπεράσισε νὰ δοκιμάσῃ τὴν μετάγγισιν τοῦ αἵματος, εἰς ἣν κατ' ἀρχὰς ἠναντιοῦτο ὁ Πάπας· ἀλλ' ἐπὶ τέλος συγκατέβη. Τρεῖς δεκαετίαι παῖδες προσωρίσθησαν νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν νεότητά διὰ τοῦ αἵματος τῶν τῶν ἀσθενῶν ἀνώτατον ποιμενάργων. Εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἐδόθη ἀρκούσα ἀμοιβή, ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἀπέθανον θύματα τοῦ πειράματος.

Καὶ οἱ καλούμενοι δὲ φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος Πάπαι, ὧν αἱ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὑπηρεσίαι εἰσὶν ἀδικρονοίητοι, παρέχουσιν ἰδιάζον θέλημα ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης. Καὶ θνήσκοντες ἦσαν κομπορρημονεῖς καὶ ἐπιτετηθευμένοι, ὅπως καὶ ζῶντες. Ὑποθεδυσμένοι τοὺς κληθόνους, οὗς ἐξέθαψαν ἐν τῆς ἀρχαιότητος, ἐζήτουν μετ' αὐτῶν νὰ εἰσέλθωσι καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, διὸ καὶ θνήσκοντες ἐξεφώνουν λόγους εἰς τὸ συνέδριον τῶν καρδινάλιων τῶν. Οὕτω διηγεῖται ὁ βιογράφος Νικολάου τοῦ Πέμπτου Μανέτης, ὅτι ὁ Πάπας ἐπὶ τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς ἐλιποψύχαι, ἐξεφώνησε κομπώδη ὁμιλίαν πρὸς τοὺς Καρδινάλιους, ἐν ἧ ἐξέφωτο τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ μετὰ πολλῆς κομπορρημοσύνης. Ὁμίλησε δὲ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν, μέχρι οὗ κατὰ πόνους ὄλας καὶ ἀπυθνηκῶς ἐτελείωσε διὰ τῶν λέξεων τούτων: «Ὀλίγη κακὰ, πολλὰ δὲ καλὰ ἔπραξα εἰς τὸν βίον μου».

Καὶ Εὐγένιος δὲ ὁ τέταρτος ἐξεφώνησεν ὁμιλίαν μακρὰν πρὸ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐσιωδῶς ἄλλου χαρακτηρισμοῦ. Ἐνόησε τὴν σημασίαν τοῦ θανάτου καὶ εἶπε μετὰ δυσθυμίας: «Καλλίτερον ἤθελεν εἶναι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μου ἀντὶ νὰ γείνω Πάπας νὰ ἔμενα μοναχὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ».

Ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Παπῶν εἰσέρχονται καὶ τινες καθολικοὶ ἱεράρχαι, δι' ὧν ἡ σκηνογραφία μεταβάλλεται ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἔξοχον, ἀνάλογος πρὸς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, ἡ δὲ σπανιότης τῶν τοιοῦτων Παπῶν καθιστᾷ αὐτοὺς εἰς μάλλον ἐξοχωτέρους καὶ συμπληρωτικότερους. Ἀληθῶς μεγάλοι ἄνδρες δὲν ἀπαρνοῦνται ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῶν στιγμῇ τὴν σημασίαν, ἣν εἶχον καὶ πρότερον ζῶντες, ἡ δὲ ἱστορία τοῦ τέλους αὐτῶν ἀναμνηστικῶς ἡμῖν τὸ τέλος λαμπροῦ τινος ἔπους.

Τάφοι τινὲς παπικοὶ προέχουσιν σοβαροὶ καὶ ἐπιβάλλοντες, μνημεῖα ἐκείνων οὗς ὑποκρίπτουσι. Εἶνε ὅμως παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι τὰ μνημεῖα, καὶ ἐπομένως καὶ αἱ τελευταῖαι κλίναι τῶν Παπῶν, οἵτινες ἐγένοντο ἔξοχοι, ἰδρυθῆσαν μακρὰν τῆς Ῥώμης. Ἡ αἰωνία πόλις διεφθέρει τοὺς Πάπας, ὅπως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα ἦτο διεφθαρμένη. Πάντοτε ἦτο λίαν χαμαιπετὴς καὶ γήινος ἡ ἡλι-

Η ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΚΥΝΩΝ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

θερά ἰδέα τοῦ νὰ καταλίπη τις τὸ Βατικανὸν μετὰ τῆς μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ καὶ τῶν θιασῶν του, καὶ δὲν ἄσινε νὰ ἐκδηλωθῇ τὸ ἔξοχον ἐν τῷ θανάτῳ ἀνεξάρτητον καὶ ἀνεπίδραστον.

Ἡ μεγαλοπρεπεία ἐπιθανάτιος κλίνης ἦν γνωρίζει ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία ἦτο ἐν ἐλευσινῶ τινι δωματίῳ ἐν Σαλέρνῳ ἐπ' αὐτῆς ἔκειτο ὁ κραταιότητος Πάπας Γρηγόριος ὁ ἕβδομος, εἰς τῶν μεγαλύτερων ἀνδρῶν ὄλων τῶν χρόνων, ἀντιματωπίζων ἐν ἀξιοπρέπει γαλήνῃ πρὸς τὸν θάνατον, ὅν δὲν ἠδύνατο αὐτὸς ὁ πνίσχυρος νὰ διαφύγῃ. Ὁλίγοι τινὲς μόνον εἶχον μείνει αὐτῷ πιστοὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ, αὐτὸς δὲ ἰδὼν τὸν αὐτοκράτορα μετανοοῦντα, καὶ πρὸ τοῦ ὄποιου τὸ διαλάμπον φῶς τοῦ στέμματος τοῦ ἀγίου γερμανικοῦ κράτους εἶχε καταπέσει μεταβλήθην εἰς ὁλοζόον τι μετέωρον, διήγαγε τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς μονάζων σχεδὸν ἐν τινι ἐλευσινῇ κελύβῃ. Δὲν καταβλήθη ὅμως οὕτε ἐκάρπη ποσῶς ὑπὸ τῆς δυστυχίας. Διατήρησε τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ, τὴν ἀταραξίαν καὶ ἀνυπόκριτον ἀρεσίαν, καὶ ἀπεχαιρέτισεν ὡς Πάπας τὸν κόσμον, ὅν ἐκάλυψε διὰ τῶν ἰχνῶν τοῦ δραστηρίου αὐτοῦ βίου ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὄλας. «*Dilexi justitiam et odi iniquitatem, propterea morior in exilio*», «ἠγάπησα δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησα ἀδικίαν» διὸ καὶ θνήσκω ἐν ἐξορίᾳ». Αὐταὶ ἦσαν αἱ τελευταῖαι λέξεις, τὰς ὁποίας ὁ θνήσκων Πάπας ἐψέλλισεν τῇ 25 Μαΐου 1085 ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου.

Ἀλλὰ καὶ ὀλιγώτερος τοῦ Γρηγορίου ἐπίσημοι Πάπαι ἐγένοντο νὰ διατηρῶσι θνήσκοντες τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῶν, ἐνίοτε μάλιστα παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου ἐπεδείκνυντο ἀξιοπρέπειαν, ἧς ἔστεροῦντο ἐν τῇ ζωῇ. Ἀξιόλογον δὲ τούτου παραδειγμα παρέχει ἡμῖν ὁ Πάπας Οὐρβανὸς ὁ πέμπτος, ὅστις ἐν ἔτει 1370 κατόκησεν εἰς τὰ εὐρῆ ἀνάτορα ἐν Ἀθιναῖς. Οὗτος δὲν ἐδέχθη ποσῶς κατὰ τὸ διάστημα τῆς νόσου του νὰ μένωσι τὰ ἀποστολικὰ ἀνάτορα κελευσμένα πρὸς τὸ πλῆθος, ὅπως ἦτο τὸ ἔθος, διὸ διέταξε ν' ἀνοίξωσιν ὄλας τὰς πύλας καὶ νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὸν λαὸν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ δωματίου ἐνθα ἀπέθνησκε. ἠθέλε ν' ἀγωνισθῇ τὸν ἄγωνά του θανάτου ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ πλήθους, «ὅπως ἴδῃ ὁ κόσμος πόσον ἐμυθνεύονται τὰ μεγαλεῖα τοῦ κόσμου». Ὁ πόθος τοῦ Πάπαι ἐξεπληρώθη. Ὁλη ἡ Ἀθιναίων ἦτο μάρτυς τῶν τελευταίων του στιγμῶν, καὶ ὁ λαὸς ἐνόησε καλλίτερον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἢ διὰ τῆς συμβολικῆς ἀναφλέξεως σωροῦ μικροῦ ἄχρῶν κατὰ τὴν στέψιν τοῦ Πάπαι, ὅτι αὐτῶ παραέρχεται ἡ δόξα τοῦ κόσμου», «*Sic transit gloria mundi*».

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Μ.

Οὐδὲν ποσοῦτον δικαστῆρες τὸ ἦθος τὸ ἀρελές, ὅσον ἢ πρὸς ἐπίδειξιν ἀρελείας προσπάθειαι.

Καθ' ἐκάστην κυριακὴν γίνεται ἀγορὰ κυνῶν ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ βουλευτήριον τοῦ Νοσοκομείου, ἐν τῇ νεῇ τῶν ἵππων ἀγορᾷ. Ἐν παρισινή τινι ἐφημερίδι ἀναγινώσκουμεν τὰς ἐξῆς περιεργασίας περὶ αὐτῆς λεπτομερείας:

Οἱ πρὸς πώλησιν ἀγόμενοι κύνες κρατοῦνται διὰ δερματίνου ἱμάντος ἢ σχοινοῦ. Ὑλακτοῦσι δὲ θρηνηδῶς μεταλλάσσοντες δεσπότην. Πολλοὶ τῶν κυνῶν τούτων πωλοῦνται ὑπὸ ἐιδικῶν ἐξ ἐπαγγέλματος κυνοπωλῶν, ἄλλοι ὑπ' ἀγυιοπαίδων, οἵτινες τοὺς *souffrir* ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν μεγάλων ὁδῶν, καὶ ἄλλοι ὑπὸ δυστυχῶν γραιῶν, αἵτινες θρηνηδοῦσι καὶ κοπτόμενοι ἀποχωρίζονται τῶν ἀγαπητῶν τοῦ γήρατός των συντρόφων.

Πολλῶν ἐκ τῶν κυνῶν τούτων ἡ ἀποκλειστικὴ ἀξία συνίσταται εἰς τὸ συλλαμβάνειν ποντικούς.

Εἰς τὸν νοῦν τινῶν εἰσῆλθε νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσωσι, καὶ καθ' ἐκάστην κυριακὴν ἔρχονται εἰς τὴν ἀγορὰν ἄγοντες τοὺς μαθητὰς των, οὗς ἀντὶ ὑψηλῆς μόνον τιμῆς συγκατατίθενται νὰ πωλήσωσιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀπάτη εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο, καὶ ὅτι κύνες ἀγορασθέντες ὡς ἰχθυοτῆρες εὗρέθησαν ὅτι ἦσαν δειλοὶ καὶ δειλοὶ χονδρόσκυλοι, ἀνίκανοι πρὸς θήραν τῶν ἐν πανουργίᾳ δικαιοῦντων ποντικῶν.

Τί ἔπρεπε λοιπὸν νὰ γείνη; Ἀπερσισθῆ νὰ δοκιμάζωσιν ἐπὶ τόπου. Ὁ κρατῶν τὸ παρακείμενον οἰνοπωλεῖον, ἐν ᾧ δροσίζονται συχνὰ ὁ πωλητῆς, ὁ ἀγοραστῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ πωλοῦμενος, περιεπραξέ μικρὸν μέρος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δοκιμάζονται οἱ ἐπὶ δειλίᾳ ἢ ἀνικανότητι ὑποπτοὶ κύνες. Ἡ εὐρυσία ποντικῶν δὲν ἦτο δυσχερὴς. Παρουσιάσθη τις, ὅστις ἀνέλαβε νὰ προμηθεύσῃ ὅσους ἤθελον. Εἶνε τὸ ἐπάγγελμά του αὐτὸ, εἶνε μυοθήραξ, τῆς δὲ νύκτας διατρέχει τὰς ἀμάρας φέρων μεθ' ἑαυτοῦ κιβώτιον, εἶδος μυάγρας, ἐν ἧ ὡς διὰ μαγείας εἰσορμῶσι καὶ ἀλλίσκονται οἱ ἀτιθασσώτεροι τῶν ποντικῶν. Ὑπάρχουσι μαγικαυνοταὶ πτηνῶν, ἀρουραίων μυῶν, ἀγρυλίων, οὗτος εἶνε μαγγανευτῆς ποντικῶν. Ἄν ἦτον Ἰνδὸς, ἢ ἑμαγγάνευεν ὄφεις.

Ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ τετραγώνου ξυλίνου περιφράγματος, ὑπερπεριφράζει τὸ στάδιον, ὑπάρχει μικρὸν ἀνοιγμα, δι' οὗ εἶνε δυνατὸν νὰ εἰσέλθωσιν ὁ κύων, ὁ πωλητῆς του καὶ ὁ μυοθήραξ. Οὗτος εἰσέρχεται πάντοτε μετὰ τοῦ κιβωτίου του· πιέζει ἐλατήριόν τι, καὶ ἀνοίγεται ὀπή, δι' ἧς δύναται νὰ χωρῆσῃ ὁ ποντικός. Ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται ἀμέσως. Προβάλλει μετὰ συστολῆς τοὺς πόδας καὶ τὸ ὄμμα του, καμμῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, διστάζει καὶ ἀποπειρᾶται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ κιβώτιον· ἀλλ' ὁ μυοθήραξ τὸν ὄθει πρὸς τὰ ἔξω, καὶ τότε ἐννοῶν πλέον ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ πεδίον, συγκατανεύει νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἐξορμᾷ εὐθὺς πρὸς τὰ πρόσω.

Τότε ὄρῳ καὶ ὁ κύων ἂν ἦ ἡσκημένος περὶ τὴν θήραν ταύτην, ἐν ἀκαρεὶ καταβάλλει τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ δι' ἐνὸς δῆγματος, καὶ ἐκτείνει αὐτὸν νεκρὸν. Μὴ ὑπολάβῃ δὲ τις ὅτι εἶνε ἄμειρον κινδύνου τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀσκήσεως.

Ὁ ποντικὸς δὲν εἶνε ζῶον ἀνεχόμενον νὰ θανατωθῇ ἄνευ ἀντιστάσεως, ἰδίᾳ δὲ μάλιστα ὕταν ἀριθμῆ ἐτῶν τινῶν ζώων. Οἱ μικροὶ αὐτοῦ ὀδόντες εἰσὶν ὀξεῖς, καὶ ἐμβυθίζονται πολλάκις σκληρότατα εἰς τὸ ῥύγχος τοῦ κυνός, ὅσκις οὗτος κακῶς ἐκλέγῃ τῆς ἐπιθέσεως τὴν στιγμήν, ἢ κακῶς ὑπολογίῃ τὸ δῆγματός του τὴν δύναμιν.

Εἶνε κομμικὸν τότε νὰ βλέπῃς τὸν ποντικὸν κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ῥύγχους τοῦ κυνός καὶ ταλαντούμενον μέχρις οὗ παραζαλισθεὶς ἀναγκασθῇ ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ὀδόντας του.

Ὅταν ὁ κύων εἶνε ἄπειρος ἔτι, τότε ὡς ἀνταγωνιστὴς αὐτοῦ προσάγεται μικρὸς καὶ ἀθῶος ποντικὸς, μὴ ἐκτραχυνθεὶς ἔτι ἐν τῇ πονηρίᾳ. Τότε συνάπτεται ἀγὼν μεταξὺ τῶν δύο ζώων, οὐδεμίαν ἀφορμὴν παραπύου ἐχόντων κατ' ἀλλήλων. Ὁ νεκρὸς κύων εἶνε ὅλος χαρὰ. Ὁ ποντικὸς εἶνε σεμνὸς ὡς νεῖνις. Μόνον μὲ θυμῆλικὰς του ποντικὸς διεπληκτίσθη ἄχρι τοῦδε.

Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ οἱ ἀντίπαλοι θερμαίνονται. Ὁδὸς τις εἰσέρχεται εἰς μέρος πολὺ εὐκίσθητον. Ἐγένετο παρενόησις βεβαίως, ἀλλ' ἀνεφλέγη τῆς σαρκοφαγίας τὸ ὄρεξμα, ἢ ὄσμῃ τοῦ αἵματος διεχύθη ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐξεγείρεται τότε ἡ φυσικὴ θηριωδία τῶν ζώων τούτων, καὶ ἡ πάλη καθίσταται φλογερὰ, ἀγρία, αἰμοχαρὴς, ἀμείλικτος. Ὁ κύων νυγεί τὸ ῥύγχος καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀναμιμνήσκειται τῶν προγόνων του ὁ ποντικὸς, ἀφ' οὗ μάτην διατρέχει ὅλας τὰς γωνίας τοῦ περιβάλλοντος, ἐν ᾧ εἶνε ἐγκεκλισημένος, σκέπτεται, οὐχὶ ἄνευ μελαγχολίας, ὅτι δὲν τῷ ὑπολείπεται πλέον εἰμὴ νίκη ἢ θάνατος. Καὶ εἶνε ἕκμα περιεργότατον, εἰ μὴ εὐχάριστον, νὰ βλέπῃ τις τοὺς δύο τούτους ἀνταγωνιστὰς, φρονημένους μὲν ἀλλήλους, ἀλλ' ἠρωϊκῶς μαχομένους. Ὁ κύων θριαμβεύει ἐπὶ τέλους, καὶ ὁ μυοθήρας ἀποφαίνεται ὅτι εἶνε καλὸ λαγωνικὸν, ἐν ᾧ δ' ἀποτελεῖ τὸν τραυματικὸν ποντικὸν, ὑποψελλίζει, ὀλίγον στωϊκῶς εἶν' ἀληθές, τὸν ἐπικῆριον αὐτοῦ.

* K.

Η ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑΙ

Ὁ Ἡμερησίως Τηλέγραφος τῆς Μεμβούρνης ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἐκτενὲς περὶ τῆς ἐν τῇ αὐστριακῇ ταύτῃ πόλει γενομένης Ἑλβετικῆς ἐκθέσεως ἄρθρον, ἐξ οὗ ἐρανίζομεθα λίαν ἐνδιαφεροῦσας πληροφορίες περὶ τε τῆς παρελθούσης καὶ τῆς ἐνεστῶσης καταστάσεως τῆς ὠρολογιοποιίας ἐν Ἑλβετίᾳ.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα οἱ πλείστοι τῶν Ἑλβετῶν ὠρολογιοποιῶν κατασκευάζον τὸ ὠρολόγιον ὀλόκληρον, τούτεστι τὴν τε κινήτηρον μηχανὴν καὶ

τὴν πυξίδα. Ἄπανα δὲ ἡ ἐργασία ἐξετελεῖτο διὰ χειρὸς καὶ δι' ἀπλουστάτου ὄργανου. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου οἱ τεχνίται ἀπέβαινον μὲν πολλὰκις ἐπιτηδειότατοι, ὀλίγα ὅμως κατασκευάζον ὠρολόγια.

Κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα ἡ διαίρεσις τῆς ἐργασίας ἀνεπτύχθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Σήμερον δὲ ὑπάρχουσι πλείστα καὶ τελειότατα μέθοδοι πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐν τῇ ἐκτελέσει ταχύτητος καὶ ἀκριθείας. Εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἀνήκει βεβαίως ἡ τιμὴ τῆς χρήσεως τῆς πρώτης τῶν μηχανῶν πρὸς κατασκευὴν ὠρολογίων.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἡ ὠρολογοποιητικὴ βιομηχανία τῆς Ἑλβετίας συγκεντροῦται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς γαλλικὰς ἐπαρχίας (Cantons) Γενεύης, Νευσατέλ, Βῶδ καὶ τοῦ Ἰούρα.

Τὸ Νευσατέλ παράγει ἐτησίως ἐν ἑκατομμύριον ὠρολογίων περίπου, ἀξίας 50 ἑκατομμυρίων φρ. Ἐν δὲ τῷ Ἰούρα ἐργάζονται τρισχίλιοι μὲν ἐργάται εἰς τὴν κατασκευὴν ὠρολογίων καὶ κιβωτίων μουσικῆς, πεντακισχίλιοι δὲ ἔτεροι ἐν τοῖς λοιποῖς διαμερίσμασι τοῦ Βῶδ, ἦτοι Λωζάνη, Ὀρβη, Ὑθερδὸν, Γκραντσοῦ κτλ. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Βέρνης ὑπολογίζονται εἰς 13000 οἱ ἐργάται ἐν τῇ ὠρολογοποιᾷ, κατασκευάζονται δὲ κατ' ἕτος ὠρολόγια ἀξίας 30,000,000 φράγκων. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτους μὲν μεγάλα ἐργοστάσια ἐν Σαίντ-Ἰμιέ, Πιέννη, Βάλ-δὲ-Μουτιέ, Βαδάνη καὶ Λύση, ἐνθα κατασκευάζονται μηχαναὶ ὠρολογίων. Εἰς τὰ πλείστα ἐξ αὐτῶν τῶν καταστημάτων ὑπάρχουσι μηχαναὶ κατασκευάζουσαι ὠρολόγια ἔχοντα ὁμοίως διαστάσεις. Ὡσαύτως ἡ Πιέννη ἔχει εἰδικὰ ἐργοστάσια πρὸς κατασκευὴν πυξίδων, κοσμημάτων καὶ ἐλατηρίων. Ἐν τῷ διαμερίσματι τούτῳ παράγουσιν ὠρολόγια χρυσαῖα, ἀργυρᾶ καὶ μεταλλικὰ εἰς λίαν εὐθηνὰς τιμὰς.

Ἡ ἐν Μεμβούρνη Ἑλβετικὴ ἐκθεσις ἦτο ἀσυγκρίτως ἡ πληρυστέρα τῶν ἐκεῖ γενομένων. Ἰδίᾳ μνημονεύονται τὰ μέγιστα καὶ μικρότατα τῶν ἐκτελεθέντων ὠρολογίων. Τὸ μικρότατον φαίνεται κατασκευασμένον μέχρις οἰκίας λεπτότητος ἐργασίας δύναται νὰ φθάσῃ ἡ Ἑλβετικὴ ὠρολογοποιία. Τὸ ὠρολόγιον τοῦτο ἐξετιμήθη εἰς τιμὴν ὀλίγον ὑπερβολικὴν, ἦτοι ἑκατὸν γυνινέας (φρ. 10,000). Ἄπαντα τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὸ τεμάχια εἰσὶ κατασκευασμένα διὰ τῆς χειρὸς. Ἄλλα ὠρολόγια, ἔχοντα διπλάσιον μέγεθος, προσαρμόζονται ἐπὶ δακτυλίων, πορπῶν θαυμασίως κεκοσμημένων καὶ πεποικιλμένων διὰ σχεδίων σπανίας ὠραιότητος. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἐπωλήθησαν ἰκανά. Ὑπάρχουσιν ὠρολόγια σημαίνοντα κατὰ βούλησιν τὰς ὥρας, τὰ τέταρτα, τὰ λεπτά, ἔτερον δεικνύοντα τὰ βήματα τῶν πεζῶν καὶ ἰσπέων, καὶ ἄλλα μετὰ ἡμερολογίων, χρονομέτρων προχειρῶν καὶ ἀστρονομικῶν. Αἱ τιμαὶ αὐτῶν ποικίλουσιν ἀπὸ 20 μέχρι 3,200 φράγκων.

A . . .

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑΙ ΑΛΕΞΙΒΡΟΧΙΟΝ

Τὸ πρῶτον ἐν Ἑλβετίᾳ ἀλεξιβρόχιον ἐφάνη ἐν Ἑριζῶ, κομμωπόλει τῆς Ἀππενζέλης, ἐστάλη δ' ἐκ Παρισίων εἰς ἔμπορον τινα, Τάννερ καλούμενον, ὑφ' ἐνὸς τῶν φίλων καὶ ἀνταποκριτῶν του. Ἦτο πλώριον μηχανήμα δι' εὐρείας περιβεβλημένον λαφίδος, κινήσαν τὴν γενικὴν ἐκπληξιν τῶν ἀπλοικῶν κατοίκων, διότι οὐδὲν παρόμοιον εἶχον τῶς ἰδεῖ, τὸ ἐπωνόμασαν δὲ στέγην κατὰ τῆς βροχίας.

Ὁ κτήτωρ τοῦ πολυτίμου τούτου ἀλεξιβρόχιου ἠθέλησε νὰ φανῇ πολὺ ἀβρόφρων πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Ἑριζῶ. Οὕτω λοιπὸν τὴν κυριακὴν, ὅσκις ὁ καιρὸς ἦτο βροχερὸς, ὁ ὑπηρετὴς τοῦ κυρίου Τάννερ, φορῶν τὰ καλλίτερα ἐνδύματα, ἐπορεύετο σοβαρῶς καὶ μεμετρημένῳ βήματι καὶ παρελθὼν ἀπὸ τῆς κατοικίας του τὸν τοπάρχον (landmman), ὃν συνώδευεν ἄχρι τῆς ἐκκλησίας, κρατῶν μετ' ἀξιοπροσέπειας διὰ τῆς βρομαλέας του χειρὸς τὴν ὀγκώδη λαβὴν τῆς προστατευτικῆς στέγης. Πλήθος πάντοτε συνωστίζετο, ὅπως τοὺς ἴδωσι διαβαίνοντας. Ἐπειτα ἤρχετο ἡ σειρά τοῦ ἐπισκόπου, ὃν παρελθὼν ἐπίσης ἀπὸ τοῦ οἰκῆματός του καὶ συνώδευε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τὸν ναὸν, μετ' ὅλα δὲ ταῦτα τὰ ἀναβοκαταβασματα ἐπέτρπε τὸ τέλος καὶ εἰς ἑαυτὸν ὁ γενναῖος ἰδιοκτήτης τὴν χρῆσιν τῆς περιουσίας του.

Ἡ νέα ἐφεύρεσις ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἦτο τὸ ἀντικείμενον ὅλων τῶν συνδιαλέξεων, καὶ δὲν ἔλειψαν φρόνιμοι ἄνθρωποι σείοντες τὴν κεφαλὴν των καὶ ἐκφράζοντες φόβους περὶ τῶν ἠθῶν τοῦ τόπου καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κοινωνίας, ἀφ' οὗ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπῆλθον ἀπὸ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καταπεμπόμενον ὕδωρ.

Καὶ ὅμως μετ' ὅλα τὰ ἀλεξιβρόχια ἡ Ἑριζῶ εἶνε σήμερον μία τῶν μᾶλλον ἀμαρτυρῶν κομμωπόλεως τῆς θελατικῆς Ἀππενζέλης, ἦτις καίτοι ἀφοσιωθεῖσα εἰς τὴν βιομηχανίαν, διεφύλαξεν οὐδὲν ἦττον, ὑπὲρ πάσαν ἄλλην, τ' ἀρχαῖα, ἀφελῆ, ἀγνὰ καὶ σχεδὸν πατριαρχικὰ ἦθη τῆς.

ΠΑΥΣΙΜΟΝ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

Πλὴν τῶν ἄλλων αὐτῆς κατορθωμάτων ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη εὖρε τελευταίως τρόπον, δι' οὗ δύναται νὰ πλύνῃ τὸν στόμαχον τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐὰν ἦτο ἀπλοῦν ὕφασμα, καὶ νὰ τὸν καθιστῆ ὅσον ἠθελε τις ἐπιθυμῆσαι καθαρὸν. Ὁ τρόπος οὗτος, ἀπλούστατος ἄμα καὶ ἀκίνδυνος, εἶνε ὁ ἐπόμενος: Λισιότατην ἐκ κοουτσούκ σφίγγα, μήκους 1 1/2 μ., διαμέτρου δὲ 10—12 ὑποχιλιομέτρων, προσαρμόζομεν εἰς ὕβρινον χωνίον χωρητικότητος 500 περίπου γραμμαρίων. Διὰ τῆς ἀριστεράς χειρὸς κρατοῦμεν τὸ χωνίον, ἐνῶ διὰ τῆς δεξιᾶς εἰσάγομεν εἰς τὸν σφύγγα τὸ ἐλεῦθε-

ρον τῆς σφίγγος ἄκρον ἀλειμμένον διὰ γλυκερίνης. Εἶτα ὠθοῦμεν ἠπίως τὴν σφίγγα μέχρις εἰσόδου τοῦ τρίτου αὐτῆς, ἐνῶ συγχρόνως παραγγέλλεται ὁ ἄρβωστος νὰ ἐκτελῇ τοιαύτας κινήσεις καταπόσεως, ὡσεὶ ἦτο νὰ καταπῆ μακρὸν μακαρόνιον. Κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὑψοῦμεν τὸ χωνίον ὑπερῶν τῆς τοῦ πάσχοντος κεφαλῆς καὶ ῥίπτομεν ἐν αὐτῷ τὸ διὰ τὴν πλύσιν τοῦ στομάχου ὠρισμένον βευστόν.

Τῆς σφίγγος οὕτω πληρωθείσης μέχρι τοῦ λαίμου τοῦ χωνίου, ἀφίνομεν τὸ ὄργανον ἐν τῇ θέσει ταύτῃ στιγμᾶς τινας, εἶτα δὲ στρέφωμεν τὸ χωνίον τόσον πρὸς τὰ κάτω, ὥστε νὰ ἀντιστοιχῇ ὀλίγον κατωτέρω τῆς στομαχικῆς γῶρας τοῦ ἀρβώστου. Τότε ἡ ἐκ κοουτσούκ σφίγγε λειτουργοῦσα ὡς σφῶν παρέχει διέξοδον εἰς βευστόν ἐνεχον βλένναν καὶ τροφῶν λείψανα. Μετὰ ἐπανελλημένως τοιαύτας διεκπλύσεις τὸ ἐκκεούμενον ὕγρον εἶνε διαφανεστάτον.

Πιστεύεται ὅτι ταχέως οἱ πάσχοντες θὰ ἐξοικειωθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον πρὸς τὴν εἰρημνὴν μέθοδον, ὥστε νὰ πλύνωσι τὸν στόμαχόν των μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μετ' ἧς νίπτουσι νῦν τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἰερὺς συνώδευε κατάδικον εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς. Ὅτε ἐφθασαν ἐμπρὸς τοῦ ἱκρίωματος, ὁ ἱερὺς ἐν τῷ ζήλῳ αὐτοῦ τοῦ νὰ παρηγορήσῃ τὸν κατάδικον διὰ τὸ ἐπικείμενον φοβερὸν τέλος.

— Ἐλα, παιδί μου, λέγει πρὸς αὐτὸν, θάρρος . . ὀλίγο θάρρος ἀκόμη. Δὲν εἶνε πρὸς μίαν στιγμήν μὴ μόνον. . . Αὐριον οὔτε θὰ τὸ θυμάσαι κἄν.

* *

Προχθὲς ἐν τινι αἰθούσῃ λόγος ἐγένετο περὶ τινος νέου ἀπόντος, ὅστις κατὰ σπανίαν σύμπτωσιν δὲν ἐκακολογεῖτο.

Μία μόνη ἐκ τῶν κυριῶν ἔλεγεν ὅτι δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὸν ὑποψῆρῃ.

— Ἐν τούτοις εἶνε καλὸς νέος, εἶπέ τις.

— Δὲν λέγω ἔρι, ἀλλὰ . . .

— Μήπως σὰς προσέβηκε ποτέ;

— Ποτέ.

— Μὰ λοιπὸν;

— Ἦτον μίαν φορὰ παρὼν ὅπου μοῦ ἐξέφυγε μία ἀνοσιτία, καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ τοῦ τὸ συγχωρήσω.

* *

Σκέψεις Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ υἱοῦ:

Τὴν γυναῖκα δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπιχειρῇ τις νὰ καταπειθῇ διὰ τῆς λογικῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς συγκινήσεως.

Ὁ Θεὸς θὰ ἦτο παράλογος καὶ ὑπερμέτρως σκληρὸς, ἐὰν, ἀφοῦ ἔκαμε τὴν ζωὴν ὅποια εἶνε, δὲν ἔκαμε καὶ τὸν θάνατον.

* Η κυρία * N, καλλονής λίαν μετρίως, ἦν ὁμῶς ἠγάπα νὰ μεγαλοποιῇ καθ' ἑαυτήν, ἀκούσασα ἡμέραν τινὰ τὸν ἱεροκῆρυκα νὰ καταφέρειται σφοδρῶς κατὰ τοῦ ἐγωῦστού, τὸν ἠρώτησαν ἐὰν ἦτον ἀμαρτίκ ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπερφηανεύετο διὰ τὸ κάλλος τῆς.

— Ὅχι, παιδί μου, εἶπε πονηρῶς ὁ ἱερεὺς, ἀμαρτίκ δὲν εἶνε, λάθος μόνον εἶνε.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

* Η ὄργη καὶ αὐτὴ ἢ μάλλον δικαία, καταπραύνεται πάραυτα, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὁ καθ' οὗ ὀργιζόμεθα εἶνε δυστυχής. Ὅ, τι ἢ βροχὴ εἰς τὸ πῦρ, τοῦτο ἢ εὐσπλαγγνία εἰς τὴν ὄργην. Συμβουλεύω τὸν μὴ θέλοντα νὰ ἔχη τύψεις συνειδήτορας, ὅταν ἀποφασίζῃ νὰ ἐκδικηθῇ σκληρῶς ὕβριν ἢ τις τῶ προσηγένοτο, νὰ παραστήσῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ ὑπὸ ζῶντῶ χρώματα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδικήσεώς του, νὰ φαντασθῇ τὸ θυμὸν τοῦ ὑπὸ τοῦ φασικῶς καὶ ἠθικῶς πόνους, ἀγωνιζόμενον κατὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνάγκης, καὶ νὰ εἴπῃ — ἰδοὺ τὸ ἔργον μου. Μόνον ἢ σκέψῃς αὕτη δύναται νὰ καταπραύνη τὴν ὄργην. (Schopenhauer).

* Η ἀξία ἡμῶν θὰ ἦτο πλειοτέρα ἐὰν ἐφαινόμεθα ὅποιοι πράγματι εἴμεθα ἀντὶ νὰ ζητῶμεν νὰ φαινώμεθα ὅποιοι δὲν εἴμεθα.

* Ὁ πλοῦτος ἔχει σχέτιν πρὸς τὴν ἀρετὴν οἶν τὰ πολεμερόδικα πρὸς τὸν στρατόν ταῦτα ἀληθῶς εἰσὶν ἀναγκαιότατα, ἀλλ' ἐμποδίζουσι τὴν πορείαν καὶ ἐνίοτε ἐνεκὰ αὐτῶν ἀπόλλυται ἢ εὐκαιρία τῆς νίκης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἐπλουτίσθη ἐσχάτως διὰ πολυτίμου συλλογῆς μυιοτροχιλῶν (oiseaux mouches), ἦν ἐκληροδότησεν αὐτῷ ὁ σφῶς ὀρνιθολόγος Ἰωάννης Γούλδ. Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει δύο περιπὸν χιλιάδας τῶν πτηνῶν τούτων, τῶν μὴ ποτάτων, ἅμα δὲ καὶ λαμπροτάτων, ὡς ἐκ τῶν θαυμασιῶν χρωμάτων, τὰ ὅποια κοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ τὸ στέρον. Ἐποποθετήθησαν ἤδη ἐντὸς ὑαλωτῶν σκευοθηκῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ στοᾷ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὅπου τὸ κοινὸν δύναται νὰ θαυμάσῃ αὐτά.

Γνωστὸν εἶνε πόσον δυσκόλως συλλαμβάνονται οἱ μυιοτροχιλοὶ καὶ τὰ κολίβρια χωρὶς νὰ φθαρῶσι τὰ πτερά των· τὸ ἐλάχιστον μολύβδινον σφαιρίδιον τὰ καταστρέφει. Πρὸς σύλληψιν αὐτῶν γίνεται συνήθως χρῆσις μικρῶν δικτύων ἢ βίπτεται ἐπ' αὐτῶν ὕδωρ ἢ ἄμμος, ὅπως ζαλισθῶσιν, ἢ δὲ θήρῃ αὕτη μεγίστην ἀπαιτεῖ δεξιότητα καὶ ὑπομονήν. Ἀλισκόμενα ταχέως ἀποθνήσκουσι, καίτοι διδομένου αὐτοῖς μέλιτος ἢ σιρσίου ἢ οἰασδήποτε ἄλλης τροφῆς καταλλήλου.

Ἡ συλλογὴ Γούλδ περιλαμβάνει πάντα τὰ

γνωστὰ εἶδη, ἰδίως δὲ τὰ τῆς Βρασιλίας, τῆς Γουιάνης, τῆς Περούβιας, τῆς Χιλῆς καὶ τῆς Παραγουάης εἰς πλεον τῶν πεντήκοντα ἀνερχόμενα, ἐν οἷς καὶ ὁ τερρόχουρον ἔχον τὴν κοιλίαν καὶ πρασινόχουρον τὴν κεφαλὴν μυιοτροχιλος, ὁ καὶ μικρότερος πάντων. Τούτου τὸ σῶμα δὲν εἶνε μεγαλύτερον τῆς μελίτσης, τὸ δ' ὀλικὸν μήκος δὲν ὑπερβαίνει τὰ 6 ὑπεκατόμετρα.

Ἀξιοσημείωτοι εἶνε οἱ ἔχοντες μακρὰν οὐρὰν μελανὴν ἢ χρυσήν, πρασίνην καὶ κυανὴν ἢ χαλυβόχρου, ὁ λυχνίτης, ὁ λορωτός, ὁ πορφυροῦς καὶ ἄλλοι τινὲς μετέχοντες τῆς λαμπρότητος τῶν πολυτίμων λίθων.

Ἰπάρχουσι ἐν τῇ συλλογῇ καὶ δείγματα τοῦ ἐν Χιλῇ εὐρισκομένου γίγατος τῶν μυιοτροχιλῶν· οὗτος ἔχει μήκος 22 ὑπεκατομέτρων καὶ ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον εἶδος τοῦ γένους τούτου, ἐλαττοῦται ὅμως κατὰ τὴν τῶν χρωμάτων ποικιλίαν καὶ ὠραιότητα.

Τῶν κολίβριων ὑπάρχουσι πάντα τὰ εἶδη, τὰ τροπία, οἱ Καρχηδόνιοι, τὰ βοδόλαιμα, τὰ ἰόουρα καὶ πληθὺς ἄλλων, ἃ ἢ φύσις ἐλόσθησε διὰ πτερῶν περιλαμπῶν ὡς ἀκτίνας φωτός.

Μία τῶν θηκῶν περιέχει φωλεάς, ὡς ἡμισυ κέλυρος καρίου τὸ μέγεθος· εἶνε δὲ κατεσκευασμένη ἐκ βράμβικος καὶ μεταξωδῶν ὕλων ἐξ ἀνθέων προσεχομένων, καὶ ἔχουσι ἐξωτερικῶς ἐπίχρισμα κόμμιος.

Αἱ φωλεαὶ αὗται ἐξήρτηνται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀπὸ φύλλων ἢ κλαδίσκων πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν καὶ βραιῶν. Τὰ ὡς εἶνε μικρότερα τῶν πίσων.

Ἐν τῇ δικτῆρῃ αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης Γούλδ προσέφερεν εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου τὴν περιέργον ταύτην συλλογὴν, πρὸς δὲ καὶ 3800 δέρματα μυιοτροχιλῶν καὶ 6000 δέρματα ἄλλα διάφορα ἀντὶ 75,000 φράγκων. Ἡ προσφορά ἐγένετο πάραυτα δεκτὴ, τὸ δὲ ποσὸν τοῦτο ἐπληρώθη πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ κράτους, καθ' ἣν στιγμήν ἢ κυβέρνησις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν προσέτεινε διπλασίαν τιμὴν εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης.

Ἡ Ἐφημερὶς τῆς Φραγκόφτης δημοσιεύει περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ χώρας Θιβέτ, τὰς ὁποίας κοινοποιεῖ πρὸς αὐτὴν αὐστριακὸς περιηγητής, ἐπισκεφθεὶς πρότινος τὴν χώραν ταύτην.

Οἱ ἐν χρῆσει γεωγραφικοὶ χάρται, λέγει οὗτος, εἰσὶν ὡςπεποπλιστοὶ ἀνακριθεῖς ὅσον ἀφορᾷ τὸ Θιβέτ, καθόσον φαίνεται ὅτι μάλλον ἐκ πληροφοριῶν καὶ παραδόσεων κατηρτίσθησαν ἢ ἐξ ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ἐργασίας. Ἐπίσης μέχρι πρὸ μικροῦ ἐστερομέθια σχεδὸν εἰδήσεων περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν λόγῳ χώρας. Τὸ Θιβέτ εἶνε αὐτὸ τοῦτο χώρα ἱερῶν. Ἐν αὐτῷ ἢ ἀναλογία τῶν ἱερῶν πρὸς τοὺς κατοίκους εἶνε δύο πρὸς τρεῖς, ἢ δὲ ἰσχύς τῶν ἱερομένων τάξεων εἶνε ἀπερίοριστος. Εἰ καὶ τὸ Θιβέτ εἶνε ὑπὸ τὴν ἐπικουρ-

αρχίαν τῆς Κίνας, τὴν ὁποῖαν δύο μανδαρίνοι ἀντιπροσωπεύουσι ἐν Lassa, ὁ ἀτυχὴς Θεβeticανὸς ἐν τῇ δουλώσει αὐτοῦ οὐδεμίαν τυγχάνει προσεσίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κίνας οὐδεμίαν ἔχουσι ἰσχύον, παραμένουσι δὲ μόνον ὅπως προστατεύσι τοὺς ἱερεῖς ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ ἐκ Κίνας σταλλόμενος ὑπάλληλος πρὸς διοίκησιν τοῦ Θιβέτ θεωρεῖται ὡς ἐξόριστος. Οὐδεμία θρησκεία ἔφθασεν εἰς τοσοῦτον τυπικότητος καὶ τυραννικότητος, ὅσον ὁ βουδισμὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν Θιβeticῶν ἱερῶν.

Τὸ Θιβέτ εἶνε πρὸς τούτοις ἢ χώρα τῆς ἄκρας ὑπαρότητος· συνήθεια ὑπάρχει αἱ γυναῖκες οὐδέποτε νὰ πλύνωσι τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἢ ἀκαθαρσία φθάνει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ἰδίως ἐν ταῖς οἰκίαις, ὧν οἱ τοῖχοι ἐμποιοῦσιν ἀηδίαν.

Ὁ οἰκογενειακὸς ὠσαύτως βίος τῶν Θιβeticῶν διαφέρει μεγάλως τοῦ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας. Ἐν Θιβέτ ἐπικρατεῖ ἢ πολυανδρία, τοῦτο δὲ ὅχι δι' ἔλλειψιν γυναικῶν, διότι καὶ ἐνταῦθα αἱ γυναῖκες εἶνε πλειότεραι τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ δι' οἰκονομικοῦς λόγους.

Ὁ αὐστριακὸς περιηγητής, εἰς τὸν ὀρεῖλονται αἱ ἀνωτέρως πληροφορικῆ, παρετήρησεν ὅτι ἡ γυνή, καίτοι ἔχουσα τόσους συζύγους, εἶχε πάντοτε τὴν διοίκησιν τῆς οἰκίας. Ὅταν τις νυμφεύηται, ὅλοι οἱ ἄγαμοι συγγενεῖς αὐτοῦ ἔχουσι τὰ αὐτὰ, οἷα καὶ αὐτὸς, δικαίωμα ἐπὶ τῆς συζύγου του, ἢ κατὰστασις δ' αὕτη σπανίως δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐριδας. Προκειμένου ν' ἀνακαλυφθῇ ὁ ἀληθὴς πατήρ τέκνου γεννηθέντος ἐκ τοιοῦτου γάμου, ὡς ὀδηγὸς χρῆσιμαίει ἢ δημοίτης, ἐὰν δὲ συμπέση πρὸς οὐδένα τῶν συζύγων τῆς μητρὸς του νὰ ὀμοιάζῃ τὸ παιδίον, εἰς τὴν μάμμην ἀπόκειται νὰ ὑποδείξῃ τὴν πατέρα.

Κατὰ τινὰ βιενναίαν ἐφημερίδα ἢ ἐπίσημος βασιλικὴ ἡμαξία, ἢς ἐπέβαινον ἢ βασιλισσα τῶν Βέλγων καὶ ἢ πριγκίπισσα Στεφανία, ἢ μνηστὴ τοῦ ἀρχιδουκῆ τῆς Αὐστρίας Ροδόλφου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγυρικῆς αὐτῶν εἰσόδου εἰς Βιέννην, κατεσκευάσθη τῷ 1700 ἐν Μαρτίτῃ χάριν τῆς ἐροτῆς τῆς στέφειας τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου τοῦ ΣΓ'.—Ἡ προκειμένη ἡμαξία, πολυτελέστατα κεκοσμημένη, ἔχει ὅλους ἰδιόρρυθμον σχῆμα. Οὐδεμία ἐδρα ὑπάρχει διὰ τὸν ἡμαξηλάτην, τοιαῦται δὲ ὑπάρχουσι μόνον ἐν ταῖς βασιλικαῖς ἡμαξοστασίαις τῆς Μαρτίτης καὶ ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ Τριανόν, ἐνθα διατηροῦσι μίαν ὡς ἐνθύμιον τοῦ πρώτου Ναπολέοντος.

Τὸ ἔσθωθεν τῆς ἡμαξῆς καλύπτεται ὑπὸ ἐρυθροῦ βελούδου κεκοσμημένου διὰ χρυσῶν κροσσῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπερθεν αὐτῆς εἶνε ἐπίσης κεκαλυμμένον ὑπὸ βελούδου τοῦ αὐτοῦ χρώματος, καὶ κοσμεῖται δι' ὀρειχάλκινων κοσμημάτων. Ἐν τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς κατέρχονται πολυτελεῖς χρυσοὶ θύσανοι, ἅμα δὲ αὐτῆς ὑψοῦται λαμπρὸν στέμμα πᾶν τεχνικῶς ἐγγεγλυμμένον καὶ φέρων

ἐγκεκολλημένους πολυτίμους λίθους. Αἱ ὕβλοι αὐτῆς εἶνε ἐνετικαί, λεπτόταται καὶ κεκοσμημέναι μετὰ τελείας τέχνης.

Ἡ κίβωτος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἡμαξῆς κοσμεῖται δι' ἀλληγορικῶν εἰκόνων γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ βιενναίου ζωγράφου Wagenschoen τῷ 1763. Αἱ σαγαὶ τῶν ἵππων εἰσὶ κεκοσμημέναι διὰ μικρῶν χρυσῶν πλεκτῶν καὶ φέρουσι τὸν δικέφλον ἀετὸν τῆς Αὐστρίας μετὰ τοῦ σκήπτρου, τοῦ ξίφους καὶ τοῦ στέμματος.

Οἱ ἄξωνες εἰσὶν ἐπίχρῳτοι, τὰ ὀλίγα δὲ ξύλινα μέρη αὐτῆς καλύπτονται ὑπὸ λαμπροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ τροχοί, οἵτινες εἰσὶ μετὰ μεγίστης λεπτότητος γεγλυμμένοι.

Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη ἡμαξία θὰ σύραται ὑπὸ 6 λευκῶν ἵππων ἐκλεκτῶν. Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τῶν πρώτων, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν τελευταίων, θὰ ἐπιβάνωσιν εἰς θεράπων καὶ ὁ ἡμαξηλάτης, ἀμφοτέρω φέροντες ἰσπανικὴν ἐνδυμασίαν. Ἐκαστος δὲ τῶν δύο ἄλλων ἵππων θὰ κρατῆται διὰ τῆς χειρὸς ὑπὸ ἀκολουθοῦ νεανίου ἐνδεδυμένου ὠσαύτως κατὰ τὸν ἰσπανικὸν τρόπον.

Κατὰ τινὰ στατιστικὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐδαπανήθη τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς οἰνοπνευματώδη ποτὰ οἶνον, ζύθον, οἰνόπνευμα, τὸ ὑπέρογκον ποσὸν τῶν 122,279,272 λιτρῶν στερελινῶν, ὑπερ ἀναλογεῖ 75 φράγκα κατὰ κεφαλὴν. Τῷ 1860 ἢ δαπάνη ἀνήρχετο εἰς 86 ἑκατομμύρια λιτρῶν, τῷ 1876 ἀνέβη εἰς τὸ κολοσσαῖον ποσὸν τῶν 147 ἑκατομμυρίων, ἔκτοτε δ' ἔνεκα τῆς κακῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἠλαττώθη ὀλίγον. Ὅστε ἢ Ἀγγλία δαπανᾷ εἰς ποτὰ ποσὸν ὑπερβαίνον τὸν δημόσιον προϋπολογισμὸν τῆς.

Ἐν Γερμανίᾳ ἢ μέθη ποιεῖται ὠσαύτως πρόσθον καταπληκτικῆν, καὶ ὅμως ὁ γερμανικὸς λαὸς εἶνε ὁ μάλλον εὐπαιδευτὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Φαίνεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις διατείνεται μετὰ τασύτης ὑπερφηανεῖς ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ λόγου, ἐφευρίσκει τρόπους ὅπως ἀπολέσῃ τὸ λογικὸν, καὶ πέσῃ εἰς τὴν ἀποκτῆνωσιν. Ἡ Βουλὴ ἐν Γερμανίᾳ πρόκειται νὰ ψηφίσῃ αὐστηρότατον νόμον κατὰ τῆς μέθης, ὅπως διακωλύσῃ τὰς προόδους αὐτῆς.

Εἰς τὰς Ἠνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς τὸ κακὸν εἶνε ἐπι χειρόν. Ἐκαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκλείωσι τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος μεθύσαντας εἰς εἰδικὰ καταστήματα, μέχρις οὗ ἀποβάλλωσι τὴν ὀλεθρίαν ἔξιν. Ἀλλὰ πρό τινας χρόνους, ὡς νὰ μὴ ἤρκει ἢ χρῆσις τῶν ποτῶν, ἤρξατο διαδιδόμενη καὶ ἢ χρῆσις τοῦ ὀπίου.

Εὐρέθη, λέγει ἐφημερὶς τις, φάρμακον τῆς ἀπνίας, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐξετασθῇ ἐν ὄντως συνειρήνῃ καὶ θεραπείαν. Τὸ φάρμακον εἶνε περιέργον· δὲν εἶνε ὄπιον, οὔτε μορφίνη, οὔτε βρώμιον, οὐδὲ γλωβαλίον· ὁ ἱατρὸς D. Bisenz ἐκ Βιέννης εὗρεν ἐπι ἀπλούστερον τούτων, τόσον μάλι-

στα άπλοϋν, ὥστε εἰς αὐτὸν καὶ μόνον μένει ἡ εὐθύνη. Διὰ τὴν κοιμηθῆ, λέγει, τις, ἀρκεῖ ν' ἀνοικοκλείσῃ, ὡς λέγομεν κοινῶς, 20 ἢ 30 φορὰς κατὰ συνέχειαν τοὺς ὀφθαλμοὺς του· τοῦτο θέλει κουράσει τὰς βλεφαρίδας τόσον, ὥστε μετὰ τινὰς στιγμὰς ὑπνος ἀκατάσχετος θὰ καταλάβῃ τὸν τῶς ἄπνον.

Ὁ καθηγητὴς Horre δικτείνεται, ὅτι οὗτος ὁ τρόπος ἐπιτυγχάνει θαυμάσια εἰς πάσας τὰς ἀϋπνίας, τὰς προερχομένας ἐκ νευρικῆς καταστάσεως. Οὐχ ἤττον καὶ αὐτὴ ἡ ἀπλὴ ἀϋπνία ἢ προερχομένη ἐνίοτε ἄνευ προφανοῦς αἰτίας καταπολεμεῖται. Ὁμολογοῦμεν, λέγει ὁ γράφων, ὅτι εἰς ἡμᾶς δὲν ἐπέτυχεν τὸ φάρμακον, τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε λόγος κατὰ τῆς θεραπείας· εἶνε τόσον εὐκολος, ὥστε πάντες δύνανται νὰ δοκιμάσωσι.

Αἱ ἐφημερίδες τῆς Καλιφορνίας δημοσιεύουσι τὴν στατιστικὴν τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατὰ τὸ 1880. Ἡ παραγωγή τοῦ χρυσοῦ ἦτο 33 1]2 ἑκατομμύρια δολλάρια, ἡ τοῦ ἀργύρου δὲ 40 ἑκατομμύρια. Τὸ μεταλλεῖον Κολοράδου παρήγαγε τὰ πλεόττερα πολυτιμα μέταλλα, εἶτα ἔρχεται ἡ Καλιφορνία 18 ἑκατομ., ἡ Νεβάδα 11 1]2 ἑκατομ., ἡ Οὐτάχ 6 1]2 καὶ ἄλλα τινὰ τῶν μεταλλείων. Ἡ ὀλιγὴ παραγωγή δὲν διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς τοῦ 1879.

Κατὰ τινὰ ἐκθέσειν τοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Maracaibo τῆς Βενεζουέλας, ἀρχαιοτάτη τις κοίτη πετρελαίου εὐρέθη μεταξὺ τῶν ποταμῶν Zara καὶ Zulia. Ἐγγὺς τοῦ πρώτου τῶν δύο τούτων ποταμῶν ὑπάρχει ὑψωμα ἀμυῶδες ἐκτάσεως περίπου 35 ὑατρῶν καὶ ὑψους 10, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας δ' αὐτοῦ ὑπάρχουσι πολλαὶ κυλινδρικαὶ κοιλοότητες, αἵτινες φαίνονται ἔργα τέχνης ἀνθρωπίνης. Ἐκ τῶν κοιλοτήτων τούτων ἐκχέεται δρμητικῶς βεῦμα πετρελαίου μεμιγμένον μετὰ θερμοῦ ὕδατος, ἡ δὲ ἐκροή συνοδεύεται ὑπὸ θερῆς δμοῖου πρὸς τὸν ὑπὸ δύο ἢ τριῶν ἀτμομηχανῶν ἀτμοπλοίου γινόμενον. Ἡ ὑπὲρ τὸ ὑψωμα αἰρομένη στήλη ἀτμοῦ θὰ ἦτο ὀρατὴ εἰς μακρὰν ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου ἀπόστασιν, ἐὰν δὲν ἀπέκρυπτεν αὐτὴν πυκνὸν δάσος, ὕπερ ἡ κοίτη τοῦ πετρελαίου, ἡ προφανῶς κάτωθεν κειμένη, διατηρεῖ πάντοτε ἀκμαῖον, καὶ δροσερὸν καὶ πράσινον τὸ φύλλονμά του. Ὁ δόκτωρ Mac Gregor βεβαιοῖ, ὅτι σταθεῖς πλησίον μιᾶς τῶν εἰρημένων κοιλοτήτων, μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐπλήρωσεν ἐν διαστήματι 42 δευτερολέπτων ἀγγεῖον χωροῦν 15 φιάλας, τοῦθ' ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τέσσαρα γαλιόνια κατὰ πᾶν λεπτόν, ἥτοι 240 γαλιόνια καθ' ὥραν καὶ 5,760 κατὰ 24 ὥρας. Παρατηρήθη ὡσαύτως εἰς El Venezuela φαινόμενον περιεργον συνιστάμενον εἰς συνεχεῖς ἐκλάμψεις ἄνευ ἐκρήξεως κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς λίμνης Maracaibo· τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὕπερ οἱ ναυτικοὶ ἀποκαλοῦσι «Φάρον τοῦ Maracaibo», ἀποδοτέον κατὰ πάσαν πιθανότητα

εἰς ἀναφλέξεις τοῦ ἀερίου τοῦ διακεχυμένου καθ' ἄπασαν τὴν χώραν ταύτην, ἣν οἱ κάτοικοι ἀποκαλοῦσιν Ἄδην. Εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι μεγάλη ἀφθονία πετρελαίου εὐρίσκεται οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν Κολομβία, ἐνθα οἱ κάτοικοι μέρους τινὸς συνάγουσιν αὐτὸ διαβρέχοντες πανία, τὰ ὁποῖα κατόπιν στραγγίζουσι πρὸς πλήρωσιν τῶν βαρελίων τῶν ἐκ τῆς πολυτίμου ταύτης ὕλης.

Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ἡ ἀξία τῶν κατὰ τὸ 1880 ναυαγησάντων πλοίων πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ τῶν φορτίων τῶν ἀνέρχεται περίπου εἰς 68, 327, 000 λιρῶν στερελινῶν, ἐξ ὧν 47, 495, 000 ἀνήκον εἰς Ἄγγλους ἰδιοκτῆτας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ναυαγησάντων πλοίων ἀνῆλθεν εἰς 1680, ἥτοι κατὰ 8 ὀλιγώτερα τῶν τοῦ προηγουμένου ἔτους. Οἱ ἐκ τῶν ναυαγίων τούτων ἀπολεσθέντες ἄνθρωποι ὑπολογίζονται εἰς 4,000.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τῆ διαταγῆ τῆς διευθύνσεως τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων ἐτοιχοκολλήθησαν καθ' ὅλον τὸν νομὸν τοῦ Σηκουάνα ὀδηγίαι προφυλακτικαὶ καθ' ἣν περιπτώσιν ἤθελέ τις δηχθῆ ὑπὸ λυσσῶντος κυνός.

Τὰς ὀδηγίας ταύτας, συνταχθεῖσας ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγείας συμβουλίου, ἀφέλιμον νομίζομεν νὰ καταστήσωμεν γνωστὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἐστίας».

«Ἄμα ὡς ἄτομόν τι δηχθῆ ὑπὸ ζώου πάσχοντος λύσσαν ἢ ὑπόπτου λύσσης, ἀνάγκη νὰ προκαλέσῃ ῥύσιν αἵματος ἐκ τοῦ τραύματος, νὰ πλύνῃ καὶ νὰ καυτηριάσῃ αὐτό.

1^{ον} Πρέπει ἀμέσως νὰ προκαλέσῃ, δι' ἐπαρκῶν πιέσεων, ἀφθονον ῥύσιν αἵματος ἀπὸ τε τῶν βραχυτέρων καὶ ἐλαφροτέρων δηγημάτων, νὰ πλύνῃ αὐτὰ δι' ἀφθόνου ὕδατος, ἢ διὰ κρουνοῦ ὕδατος, ἐὰν ἦνε δυνατόν τοῦτο, ἢ διὰ παντὸς ἄλλου βευστοῦ (καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ οὔρου) μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς καυτηριάσεως.

2^{ον} Ἡ καυτηρίασις δύναται νὰ γείνη διὰ καυστικῆς φουράματος τῆς Βιέννης, βουτύρου τοῦ ἀντιμονίου (χλωροῦχου ἀντιμονίου), ἢ χλωροῦχου ψευδαργύρου, καὶ πρὸ παντὸς διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ὅστις εἶνε τὸ καλλίτερον τῶν καυστικῶν. Τὴν καυτηρίασιν δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν δι' οἰουδήποτε τιμαρίου σιδήρου (διὰ τοῦ ἄκρου σιδήρου βράβδου, πυρολαβίδος, κλειδός, ἡλου, κττ.) θερμανθέντος μέχρι πυρακτώσεως, ἀρκεῖ νὰ θίξωμεν ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ τραύματος.

3^{ον} Πᾶς τις δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν καυτηρίασιν πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἱατροῦ, ἄτε τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς γίνεσθαι.

4^{ον} Αἱ διὰ τῆς ἀμμωνίας καὶ τῶν διαφόρων οἰνοπνευμάτων γινόμεναι καυτηρίασεις οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην παρέχουσιν ὠφέλειαν».